

Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd Jaarverslag 2013

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Karakteristieken van het pensioenfonds	5
1. Kerncijfers	5
2. Personalia	6
3. Doelstellingen en organisatie pensioenfonds	7
3.1 Statutaire doelstellingen	7
3.2 Juridische structuur	7
3.3 Herverzekering en uitvoeringsorganisatie	11
Verslag van het bestuur	12
1. Ontwikkelingen pensioenfonds, financiële positie en governance	12
1.1 Inleiding	12
1.2 Bestuur	12
1.3 Financiële positie en dekkingsgraad	13
1.4 Toeslagen	16
1.5 Herverzekeringsovereenkomst	17
1.6 Communicatie	17
1.7 Wet versterking bestuur pensioenfondsen en Code Pensioenfondsen	18
1.8 Fondsdocumenten	19
1.9 Geschiktheidsbevordering	19
1.10 Compliance	20
1.11 Uitspraak procedure	20
1.12 Klachten en geschillen	21
1.13 Verantwoordingsorgaan	21
1.14 Deelnemersraad	21
1.15 Intern toezicht	22
1.16 Extern toezicht	22
2. Ontwikkelingen in de pensioensector	23
2.1 Governance	23
2.2 Nieuwe fiscale grenzen pensioenwetgeving (Witteveenkader)	23
2.3 Herziening financieel toetsingskader (FTK)	23
2.4 Communicatiebepalingen in Pensioenwet	24
2.5 Waardeoverdrachten	24
3. Beleggingen en herverzekering	25
3.1 Herverzekering	25
3.2 Beleggingsbeleid	25

3.3	Het beleggingsmandaat	26
3.4	Verdeling middelen beleggingsdepot	27
3.5	Verantwoord beleggen	27
3.6	Terugblik economie en financiële markten	28
3.7	Aanpassingen in de beleggingsportefeuille en andere bijzonderheden in het verslagjaar	29
3.8	Stresstest	29
3.9	Performance van de beleggingsportefeuille	29
3.10	Kosten vermogensbeheer	30
3.11	Vooruitblik	30
4.	Pensioen- en uitvoeringsovereenkomst	32
4.1	Pensioenovereenkomst	32
4.2	Uitvoeringsovereenkomst	32
4.3	Toeslagen	33
4.4	ontwikkeling aantal verzekerden	33
5.	Risicobeheersing	35
5.1	Beleid	35
5.2	Risico's	35
6.	Actuariële analyse	39
	Verslag van het Verantwoordingsorgaan	42
	Jaarrekening	44
	Overige gegevens	66

Voorwoord

In het jaarverslag over 2013 geven wij u een beeld van de ontwikkelingen in 2013 en de financiële positie eind 2013 van de Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd.

Ook in 2013 stonden pensioenen volop in het nieuws. De financiële positie van pensioenfondsen is in 2013 verbeterd. De gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen, die wordt berekend volgens de richtlijnen van DNB, steeg in 2013 met 8% naar 110% eind van het verslagjaar. De dekkingsgraad van ons pensioenfonds volgens deze richtlijnen, steeg eind 2013 naar ruim 123%. We konden daarom de pensioenen van de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers en de opgebouwde pensioenrechten van deelnemers per 1 januari 2014 volledig verhogen conform onze ambitie.

Het beleggingsjaar 2013 stelt ons tevreden. Het rendement op aandelen bedroeg 18,2% (benchmark 17,8%). Het totale rendement op beleggingen was licht negatief. Dat komt door de gestegen rente. De waardering van de obligaties daalde daardoor, maar de verplichtingen daalden meer, zodat voor het pensioenfonds een positief resultaat kon worden gerealiseerd.

Per 1 januari 2013 zijn twee nieuwe bestuursleden benoemd, mevrouw H.A.N. Geboers (werknemers bestuurslid) en de heer T.J.M. Roos (pensioengerechtigd bestuurslid). Per 2 april 2013 is de heer R. van Mazijk als werkgevers bestuurslid benoemd en per 10 december 2013 is de heer R. van Mazijk benoemd tot voorzitter.

Begin 2013 is het vermogen dat juridisch volledig eigendom was van de herverzekeraar, gesplitst in een vermogen dat in eigendom is van de herverzekeraar en een vermogen dat in eigendom is van het pensioenfonds. Deze splitsing is gedaan ter zekerstelling van een deel van het vermogen, waar het pensioenfonds op grond van de winstdeling en de beëindigingsbepalingen recht op heeft.

In 2013 is het pensioenreglement, dat geldt vanaf 1 januari 2014, aangepast, omdat de pensioenleeftijd is verhoogd van 65 jaar naar 67 jaar. Daarnaast zijn er besluiten genomen in het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen en is er wederom veel aandacht gegeven aan communicatie voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Het bestuur bedankt de leden van de deelnemersraad, het verantwoordingsorgaan, de adviseurs en de medewerkers van het pensioenfonds voor de bijdrage die zij in 2013 hebben geleverd aan het goed functioneren van het pensioenfonds.

Amsterdam, 28 mei 2014

Namens het bestuur van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd

R. van Mazijk, voorzitter

H.A.N. Geboers, secretaris

Karakteristieken van het pensioenfonds

1. Kerncijfers

	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Aantal verzekerden						
Actieve deelnemers	4437	4546	4564	4707	4756	4901
Gewezen deelnemers ('slapers')	5409	5363	5210	5197	5116	5159
Pensioengerechtigden	3299	3179	3116	2997	2950	2886
Pensioenen (x € 1.000)						
Kostendeekkende premie	64.944	63.883	60.349	62.926	47.680	81.095
Gedempte premie	61.573	55.493	55.538	57.689	47.680	81.095
Feitelijke premie	61.573	60.635	65.528	70.709	50.438	81.095
Uitvoeringskosten	2.075	2.121	2.169	2.620	3.185	2.388
Garantiekosten	12.069	12.688	11.541	3.583	3.456	3.436
Uitkeringen	54.712	53.229	51.837	50.222	47.983	44.949
Toeslagverlening (voorwaardelijk)						
Actieve deelnemers (ultimo v/h jaar)	1,25%	1,05%	0%	2,516%	0%	3%
Inactieve deelnemers (ultimo v/h jaar)	0,90%	1,22%	0,93%	1,38%	0,40%	2,53%
Achterstand toeslagverlening						
Actieve deelnemers (ultimo v/h jaar)	0,70%	0,70%	0%	0%	0%	0%
Inactieve deelnemers (ultimo v/h jaar)	2,21%	2,21%	1,40%	0%	0%	0%
Vermogen en solvabiliteit (x € 1.000)						
Aanwezig eigen vermogen	303.977	229.403	78.134	268.538	129.144	19.914
Minimaal vereist eigen vermogen	1.075	977	922	1.100	0	0
Pensioenverplichtingen op basis van RTS van DNB	1.806.658	1.843.674	1.684.112	1.450.791	1.258.150	1.266.458
Pensioenverplichtingen op basis van 3%-rekenrente	1.737.586	1.678.159	1.611.029	1.559.598 ¹⁾	1.437.638	1.380.982
DNB-dekkingsgraad t.b.v. verslagleggingsdoeleinden	117%	112%	105%	119%	110%	102%
DNB-dekkingsgraad t.b.v. publicatiedoeleinden	123%	122%	114%	117%	121%	116%
Reële dekkingsgraad	84%	79%	70%	78%	79%	80%
Beleggingen (x € 1.000)						
Actuele waarde	2.234.751	2.255.545	1.921.102	1.675.478	1.521.466	1.440.469
Beleggingsopbrengsten	-21.037	338.931	211.003	163.440	63.281	-4.569
Vastgoedbeleggingen	65.584	67.595	72.766	73.730	76.386	79.113
Aandelen	448.599	316.202	260.823	305.877	318.102	301.889
Vastrentende waarden incl. liquide middelen	1.612.001	1.560.884	1.410.268	1.253.869	1.124.296	934.005
Derivaten	100.287	306.089	180.727	43.142	891	127.536
Overige beleggingen	8.280	4.775	-3.482	-1.140	1.791	-2.074
Beleggingsrendement						
Totale portefeuille	-0,9%	17,2%	12,7%	10,7%	4,3%	
Benchmark ⁽¹⁾	-5,7%	7,7%	15,6%	9,3%	-1,6%	
Matchingportefeuille	-4,4%	18,1%	19,0%	10,0%	0,5%	7,6%
Benchmark ⁽¹⁾	-5,7%	7,7%	15,6%	9,3%	-1,6%	7,1%
Rendementsportefeuille	15,4%	13,0%	-8,5%	15,7%	15,2%	-31,6%
Benchmark	15,0%	13,2%	-4,0%	10,4%	24,6%	-33,5%

⁽¹⁾ De benchmark geeft de mutatie van de verplichtingen weer.

2. Personalia

Bestuur

Bestuursleden voorgedragen door de werkgever:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Benoemd tot	leeftijd op 31 dec. 2013	M/V
R. van Mazijk	Voorzitter (vanaf 10 dec. 2013)	2-4-2013	Onbepaald 1)	49 jaar	man
Mr. drs. E.W. Galesloot-Vaal	Plv. voorzitter	5-11-2010	Onbepaald 1)	51 jaar	vrouw
Drs. N.W. Hoek	Lid (tot 10 dec. Voorzitter)	1-4-2011	Onbepaald 1)	57 jaar	man

1) In 2014 wordt in de statuten de zittingsduur van werkgevers bestuursleden beperkt tot een periode van 4 jaar en herbenoembaar voor nog eens 2 perioden van 4 jaar

Bestuursleden voorgedragen namens de deelnemers:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Benoemd tot	leeftijd op 31 dec. 2013	M/V
H.A.N. Geboers	Secretaris	1-1-2013	1-1-2017	49 jaar	vrouw
Drs. H.M.B. van Alphen RBA	Lid	28-5-2010	1-1-2015	44 jaar	man

Bestuurslid voorgedragen namens de pensioengerechtigden:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Benoemd tot	leeftijd op 31 dec. 2013	M/V
Mr. T.J.M. Roos	Lid	1-1-2013	1-1-2017	66 jaar	man

Managementteam

Naam	Functie
T.J.A. Krekel RA	Voorzitter, en manager van het pensioenfonds
C.J.M. Cortooms	Secretaris
Ing. W.T.J. Overboom	Algemeen adviseur
Mr. M.L.A.M. Sarton	Juridisch adviseur
M. van der Wal AAG CFA (tot en met 31 december 2013)	Actuarieel adviseur
Drs. J.L.A.G. Hubers AAG CERA (vanaf 1 januari 2014)	Actuarieel adviseur

Administratie Pensioenfonds

C.J.M. Cortooms	Administrateur
M.J. Sparidans	Administratief medewerker
Drs. E.E.M. van der Waarden	Administratief medewerker
Drs. M.W.P. Ummelen	Communicatieadviseur

Certificerend Actuaris

Ernst & Young Actuarissen

Accountant

Ernst & Young Accountants

Compliance officer

Mr. drs. Y.E.H.Scheurwater

3. Doelstellingen en organisatie pensioenfonds

3.1 Doelstellingen

De Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd ('het pensioenfonds') heeft volgens de statuten als doel: "het verlenen van pensioenaanspraken, alsmede het uitkeren of doen uitkeren van pensioen aan deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden, een en ander volgens de regels zoals nader in het pensioenreglement omschreven".

Het pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving.

De inhoud van de pensioenregelingen is het resultaat van het overleg tussen CAO-partijen (werkgever en vakbonden), wettelijke voorschriften en de uitwerking hiervan door het pensioenfondsbestuur.

Op basis van een voorwaardelijke geïndexeerde middelloonregeling bouwen de werknemers een pensioenvoorziening op die tot uitkering komt bij pensionering, arbeidsongeschiktheid of overlijden.

3.2 Juridische structuur

Het pensioenfonds is een stichting, opgericht in 1970 en statutair gevestigd in Amsterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41198865.

Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds.

Het pensioenfonds kent de volgende organen en commissies:

- Bestuur
- Managementteam
- Beleggingscommissie
- Communicatiecommissie
- Verslagleggingscommissie
- Geschillencommissie
- Visitatiecommissie
- Verantwoordingsorgaan
- Deelnemersraad

De organen en commissies worden ondersteund door de manager van het pensioenfonds, de administrateur en een aantal pensioenmedewerkers.

Daarnaast zijn een aantal (externe) deskundigen betrokken bij het pensioenfonds: een certificerend accountant, een raadgevend – en certificerend actuaaris, een juridisch adviseur, een communicatieadviseur, een algemeen adviseur en een compliance officer.

In het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen die per 1 juli 2014 volledig van kracht wordt, is besloten om de huidige structuur grotendeels ongewijzigd te handhaven. De belangrijkste wijzigingen in de structuur na 1 juli 2014 zijn dat de deelnemersraad ophoudt te bestaan en dat het intern toezicht, in de vorm van een visitatiecommissie, jaarlijks gaat visiteren. Dat was tot nu toe één keer in de drie jaar. Daarnaast wordt het verantwoordingsorgaan uitgebreid met één werknemerslid en zullen de adviesrechten van het verantwoordingsorgaan uitgebreid worden conform hetgeen in de wet is geregeld (in paragraaf 1.7 wordt hierop verder ingegaan).

1. Bestuur

Het bestuur is paritair samengesteld en bestaat uit zes leden, drie werkgeversleden, twee werknemersleden en één gepensioneerd lid. De samenstelling is weergegeven op pagina 6. De werkgeversleden zijn voorgedragen door de werkgever, de werknemersleden zijn voorgedragen door de Ondernemersraad (OR) en het gepensioneerd lid is voorgedragen door de Vereniging van Gepensioneerden van Delta Lloyd Groep (VGdIlg).

Aan de voordracht van de OR en de VGdIlg kunnen, op een schriftelijk door ten minste dertig

deelnemers c.q. pensioengerechtigden getekend verzoek, kandidaten worden toegevoegd, indien zij passen binnen het gewenste functieprofiel. In dat geval zal er een verkiezing worden gehouden. De werkgeversbestuursleden zijn door het bestuur voor onbepaalde tijd benoemd. De deelnemers- en gepensioneerde bestuursleden zijn door het bestuur voor een periode van vier jaar benoemd. De werknemers- en gepensioneerde bestuursleden zijn, na een volledige zittingsperiode voor maximaal één periode van vier jaar herkiesbaar.

In het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen is de zittingsduur gewijzigd. Per 1 januari 2014 is de zittingsduur van alle bestuursleden maximaal 4 jaar en zij kunnen twee keer herbenoemd worden.

Indachtig de Code Pensioenfondsen streeft het pensioenfonds naar een divers bestuur, maar wel binnen de beperkingen van een klein team en de gestelde eisen die aan bestuurders worden gesteld. Bij nieuwe benoemingen zal het bestuur, daar waar gewenst en mogelijk is, rekening houden met de diversiteitsamenstelling in het bestuur.

Het bestuur vergadert minimaal één keer per kwartaal en daarnaast zo vaak als de voorzitter of tenminste twee andere bestuursleden dat wensen. Het bestuur bepaalt het beleid en is onder meer verantwoordelijk voor:

- het beoordelen van door CAO-partijen gemaakte afspraken op uitvoerbaarheid en de financiering daarvan;
- de uitvoering van de pensioenovereenkomst op basis van de uitvoeringsovereenkomst;
- de waarborging van goed bestuur;
- een beheerste en integere bedrijfsuitvoering;
- de besluiten over de vaststelling van de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), pensioenreglement, statuten en overeenkomsten;
- vaststellen en monitoren van het beleggingsbeleid;
- de informatieverstrekking en andere communicatie naar de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden;
- het vaststellen van de jaarrekening en jaarverslag.

De beleidsbesluiten worden voorbereid door het managementteam en diverse commissies.

2. Managementteam

Het managementteam bestaat uit de manager, de administrateur en drie adviseurs (juridisch adviseur, actuariële adviseur en algemeen adviseur) en handelt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur conform de voor het team geldende instructie. De samenstelling is weergegeven op pagina 6.

De belangrijkste taken zijn het bestuur tijdig te informeren over nieuwe ontwikkelingen, beleid te ontwikkelen dat aansluit op nieuwe wet- en regelgeving en wijzigingen in de CAO, voorbereiden van bestuursbesluiten die hieruit voortvloeien en het zorgen voor uitvoering van bestuursbesluiten. Het managementteam vergadert in de regel één keer per maand.

3. Beleggingscommissie

De beleggingscommissie bestaat uit twee bestuursleden en de manager en wordt ondersteund door vertegenwoordigers van de vermogensbeheerder en de herverzekeraar. De verantwoordelijkheid van de beleggingscommissie is het bestuur te adviseren over beleggingsaangelegenheden in brede zin. Dit betreft zowel advies over het algemene beleggingsbeleid als over meer specifieke zaken, waaronder het gebruik van derivaten en de afweging tussen actief en passief beleggen.

De beleggingscommissie heeft de volgende taken:

- het bestuur adviseren over het bereiken dan wel behouden van een optimale balans tussen risico en rendement om de toeslagenambitie te kunnen realiseren;
- het monitoren van de activiteiten van de vermogensbeheerder van de herverzekeraar, Delta Lloyd Asset Management (DLAM), op de uitvoering van het beleggingsmandaat en performance van de beleggingsopbrengsten. De prestaties van DLAM worden beoordeeld op de vooraf uitgesproken verwachtingen en de verschillen met de benchmark;
- het bestuur adviseren over wijzigingen in het mandaat.

De beleggingscommissie was in 2013 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Drs. N.W. Hoek	voorzitter
T.J.A. Krekel RA	secretaris
Drs. H.M.B. van Alphen RBA	lid

Voor de risicobeheersing op lange termijn zijn in de vergaderingen van de commissie ook aanwezig Drs. J.C. de Zwart als vertegenwoordiger van de herverzekeraar, drs. F.A.J. de Rek, R.T. de Jonge en G. Zwaan als vertegenwoordigers van DLAM.

4. Communicatiecommissie

De communicatiecommissie bestaat uit 2 bestuursleden, de manager en de interne communicatieadviseur. De verantwoordelijkheid van deze commissie is te zorgen dat voorzien wordt in de informatiebehoefte op pensioengebied, gericht op de verschillende doelgroepen (deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers) en diverse gebeurtenissen die zich kunnen voordoen. De commissie wordt, indien nodig, ondersteund door een externe communicatieadviseur.

De communicatiecommissie was in 2013 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Mr. T.J.M. Roos	voorzitter
Drs. M.W.P. Ummelen	secretaris en communicatieadviseur
H.A.N. Geboers	lid
T.J.A. Krekel RA	lid

5. Verslagleggingscommissie

De verslagleggingscommissie bestaat uit de manager, de administrateur, de actuariel adviseur en een vertegenwoordiger van de herverzekeraar. De verantwoordelijkheid van deze commissie is te zorgen voor tijdige, correcte en volledige verslaglegging volgens de wettelijke voorschriften, de richtlijnen van de toezichthouder en richtlijnen voor de jaarverslaglegging (RJ610). Het verschaffen van de cijfers voor de verslagen is uitbesteed aan de herverzekeraar.

De verslagleggingscommissie was in 2013 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
T.J.A. Krekel RA	Voorzitter
C.J.M. Cortooms	secretaris
M. van der Wal AAG CFA (tot 31 december 2013)	actuariel adviseur
Drs. J.L.A.G. Hubers AAG CERA (vanaf 1 januari 2014)	actuariel adviseur
Drs. B.W. van der Beek	vertegenwoordiger van de herverzekeraar

6. Geschillencommissie

De geschillencommissie bestaat uit drie bestuursleden. Een deelnemer, gewezen deelnemer of een pensioengerechtigde kan een klacht indienen indien hij vindt dat hij in zijn rechten wordt geschaad. De klacht wordt in eerste instantie behandeld door de administrateur. Bezwaar tegen de afhandeling van de klacht kan worden ingediend bij de manager van het pensioenfonds. Als de klager het niet eens is met de uitkomst van het bezwaarschrift kan de klager een geschil indienen bij de geschillencommissie.

De geschillencommissie was in 2013 als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Mr. drs. E.W. Galesloot-Vaal	voorzitter
H.A.N. Geboers	lid
Drs. H.M.B. van Alphen RBA	lid

7. Visitatiecommissie

Het intern toezicht wordt binnen het pensioenfonds vormgegeven door een visitatiecommissie. Het bestuur geeft aan de visitatiecommissie ten minste eens in de drie jaar de opdracht het functioneren van het pensioenfonds kritisch te beoordelen. In het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen is besloten om na 1 juli 2014 jaarlijks een visitatie uit te voeren. Visitatie heeft voor het laatst plaatsgevonden eind 2012/begin 2013. De bevindingen van de visitatiecommissie zijn in het jaarverslag over 2012 opgenomen.

De visitatie is uitgevoerd door de heren J.H.M. van de Vall (voorzitter visitatiecommissie), mr. dr. de Jong en D.H. Mik, die alle drie verbonden zijn aan de Stichting Intern Toezicht Pensioen.

De taken van de visitatiecommissie zijn, conform het Reglement visitatiecommissie, de volgende:

- Het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks and balances binnen het pensioenfonds.
- Het beoordelen van de wijze waarop het bestuur het pensioenfonds aanstuurt.
- Het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn.

8. Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit 6 personen. Twee leden zijn voorgedragen door de werkgever, twee leden door de deelnemers en twee leden door de pensioengerechtigden. In het Reglement verantwoordingsorgaan zijn de samenstelling, taken en bevoegdheden, vergaderingen van het verantwoordingsorgaan en vergaderingen van het verantwoordingsorgaan met het bestuur uitgewerkt. Het verantwoordingsorgaan heeft onder meer de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur ten aanzien van het uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst.

De leden van het verantwoordingsorgaan worden door het bestuur benoemd en de samenstelling in 2013 was als volgt:

Naam	Functie	Aftredend
Drs. E.W. Touw	voorzitter, pensioengerechtigd lid	1-1-2016
N. Yacoubi	secretaris, deelnemerslid	1-1-2014
J. Kiliaan	werkgeverslid	1-1-2014
Drs. Ing. A.H.A.M. Jeurken	werkgeverslid	1-1-2016
B.J. Bijlsma	deelnemerslid	1-1-2016
Drs. A.G.W. Termeulen	pensioengerechtigd lid	1-1-2014

De aftredende leden zijn inmiddels voor een nieuwe periode herbenoemd.

9. Deelnemersraad

De deelnemersraad bestaat uit 6 personen. De leden zijn deelnemer of pensioengerechtigde. De onderlinge verhouding van beide groepen wordt door het bestuur bepaald op grond van de verhouding tussen het aantal deelnemers en het aantal pensioengerechtigden in het pensioenfonds. In het Reglement deelnemersraad zijn de samenstelling, taken en bevoegdheden, vergaderingen van de deelnemersraad en vergaderingen van de deelnemersraad met het bestuur uitgewerkt.

De deelnemersraad heeft het recht gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen aan het bestuur.

De leden van de deelnemersraad worden benoemd door de vakbonden en de VGdIlg en de samenstelling was in 2013 als volgt:

Naam	Functie	Aftredend
Drs. W. de Boer AAG	voorzitter, pensioengerechtigd lid	1-7-2014
Mr. H.C. Lindveld	secretaris, deelnemerslid	1-7-2014
Drs. P.E. Courant CPA	deelnemerslid	1-7-2014
Ing. E. van Veldhuisen r.r.	deelnemerslid	1-7-2014
T. Pennings	deelnemerslid	1-7-2014
Drs. A.G.W. Termeulen	pensioengerechtigd lid	1-7-2014

In verband met de Wet versterking bestuur pensioenfondsen houdt de deelnemersraad per 1 juli 2014 op te bestaan.

10. Manager

De manager is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en coördineert het contact tussen de diverse organen, de werkgever, toezichthouders, de herverzekeraar, de certificerend accountant en de certificerend actuaaris.

De huidige manager, de heer T.J.A. Krekel RA, is voor onbepaalde tijd benoemd.

11. Administrateur

De administrateur coördineert de werkzaamheden binnen het administratieteam, draagt zorg voor afhandeling van de vragen van alle deelnemers, beoordeelt de mutaties die de werkgever opgeeft, houdt toezicht op de administratieve verwerking door de herverzekeraar en ondersteunt de manager bij zijn overige taken.

De huidige administrateur, mevrouw C.J.M. Cortooms, is voor onbepaalde tijd benoemd.

12. Compliance officer

De voornaamste taak van de compliance officer omvat het houden van onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode. De taken leiden onder meer tot het toetsen van de naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het bestuur en de medewerkers van het pensioenfonds. Daarnaast adviseert de compliance officer het bestuur indien er sprake is van een persoonlijk tegenstrijdig belang.

De huidige compliance officer, mevrouw J. Scheurwater, is voor onbepaalde tijd benoemd.

13. Overige functionarissen

De organen van het pensioenfonds kunnen zich terzijde laten staan door de juridisch adviseur, de heer mr. M.L.A.M. Sarton, de actuariële adviseur, de heer M. van der Wal AAG CFA (vanaf 1 januari 2014 de heer J.L.A.G. Hubers AAG CERA), de algemeen adviseur, de heer ing. W.J.T. Overboom, de certificerend actuaaris en de certificerend accountant. De certificerend actuaaris en certificerend accountant zijn geen werknemer van de werkgever. De juridisch adviseur, actuariële adviseur en algemeen adviseur zijn dat wel. De juridisch adviseur ziet tevens toe op implementatie van wet- en regelgeving.

3.3 Herverzekering en uitvoeringsorganisatie

Het pensioenfonds heeft de pensioenverplichtingen volledig herverzekerd bij Delta Lloyd Levensverzekering N.V. De herverzekeraar garandeert de verzekerde (nominale) uitkeringen. De beleggingen ter dekking van de verzekeringsverplichtingen heeft de herverzekeraar ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Op 1 januari 2013 is het gesepareerde beleggingsdepot gesplitst in een garantiedepot van de herverzekeraar en een overwaardedepot van het pensioenfonds. Het beleggingsmandaat en de (totale) beleggingsexposure veranderen door deze splitsing niet. In hoofdstuk 3 "Beleggingen en herverzekering" wordt verslag gedaan van de ontwikkelingen op het gebied van het vermogensbeheer en de ontwikkelingen die zich in het verslagjaar binnen de beleggingsportefeuille hebben voorgedaan.

De herverzekeraar heeft het vermogensbeheer uitbesteed aan Delta Lloyd Asset Management N.V. Het pensioenfonds heeft de pensioenadministratie uitbesteed aan Delta Lloyd Levensverzekering N.V. Het niveau van de dienstverlening is in een Service Level Agreement (SLA) vastgelegd.

Verslag van het Bestuur

1. Ontwikkelingen pensioenfonds, financiële positie en Governance

1.1 Inleiding

In het verslag van het bestuur worden de belangrijkste ontwikkelingen in 2013, financiële positie van het pensioenfonds, governance van het pensioenfonds, beleggingen, pensioenuitvoering en risicobeheersing besproken.

Naast dat het pensioenfonds veel aandacht heeft besteed aan het monitoren van de financiële positie is onder andere aandacht besteed aan governance, communicatie, diverse pensioenontwikkelingen en de gevolgen hiervan voor het pensioenfonds.

In 2013 is onder meer de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd aangenomen. CAO-partijen besloten vervolgens de pensioenleeftijd in de pensioenregeling van het pensioenfonds per 1 januari 2014 te verhogen van 65 naar 67. Voor de opgebouwde aanspraken blijft de bestaande pensioenleeftijd gelden. Het opbouwpercentage voor deelnemers bleef ongewijzigd op 2,15%. In de directieregeling is het opbouwpercentage verlaagd naar 2,15%. Het pensioenfonds heeft de pensioenregeling conform CAO-afspraken aangepast.

Per 1 januari 2015 zal de pensioenregeling verder naar verwachting aangepast worden, omdat het maximale opbouwpercentage verder zal worden verlaagd naar 1,875% ingeval van een middelloonregeling en het pensioengevend inkomen wordt afgetopt tot € 100.000. Daarnaast zijn er door het pensioenfondsbestuur besluiten genomen in het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code Pensioenfondsen.

Bij het opstellen van het jaarverslag is de regelgeving zoals die is opgenomen in de Pensioenwet en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving die van toepassing zijn over 2013, in aanmerking genomen.

1.2 Bestuur

Het bestuur kwam in het verslagjaar 2013 in een bestuursvergadering acht keer bij elkaar. De belangrijkste punten op de bestuursagenda in 2013 waren:

- Beleggingsperformance- en mandaat
- Financiële positie en dekkingsgraad
- Uitvoeringskosten
- Wijzigingen pensioenreglement, statuten en ABTN
- Jaarverslag 2012 en staten DNB
- ALM-studie en toeslagambitie
- Bestuursstructuur en Governance
- Communicatie
- Herziening financieel toetsingskader
- Aanpassingen fiscale regelgeving (Witteveenkader)
- Benoemingen bestuurders en andere organen
- Visitatie
- Voortgang activiteiten pensioenfonds
- Toeslagtoekenning
- Ervaringssterfte
- Compliance
- Zelfevaluatie

Bestuursleden ontvangen geen beloning. Gemaakte onkosten worden op declaratiebasis vergoed. Het gepensioneerd lid ontvangt een vaste onkostenvergoeding van € 25,00 per maand.

Personalia

Per 1 januari 2013 zijn mevrouw H.A.N. Geboers en de heer mr. T.J.M. Roos benoemd tot lid van het pensioenfondsbestuur als gevolg van het aftreden, conform het rooster van aftreden, van de heren ing. W.T.J. Overboom en drs. F.M. van Erp Taalman Kip. Mevrouw Geboers fungeert als secretaris van het bestuur. Per 2 april 2013 is de heer R. van Mazijk benoemd als lid van het pensioenfondsbestuur en per 10 december 2013 is de heer R. van Mazijk benoemd als voorzitter van het pensioenfonds.

De toezichthouder DNB heeft verklaard geen bezwaar te hebben tegen deze benoemingen.

De samenstelling van het bestuur en de data van aftreden zijn vermeld op pagina 6.

1.3 Financiële positie en dekkingsgraad

De ontwikkeling van de financiële positie van het fonds wordt weergegeven in de dekkingsgraad. Deze geldt als maatstaf voor de mate waarin de verplichtingen zijn gedekt door de aanwezige middelen.

Het pensioenfonds hanteert twee dekkingsgraden die maandelijks worden gepubliceerd, namelijk de dekkingsgraad die wordt berekend op basis van de richtlijnen van DNB (DNB-dekkingsgraad) en de dekkingsgraad die wordt gebruikt voor het financiële beleid (marktrentedekking). Daarnaast wordt er een DNB-dekkingsgraad berekend voor verslagleggingsdoeleinden omdat het juridisch vermogen bij een herverzekerd pensioenfonds anders is dan het economisch vermogen. Om te laten zien wat de verplichtingen zouden zijn, inclusief de toekomstige toeslagen op basis van de in de markt verwachte prijsinflatie wordt een reële dekkingsgraad berekend.

Het fonds berekent de waarde van de pensioenverplichtingen zowel op basis van de rentetermijnstructuur die in de markt wordt gebruikt (swap-rente) als op basis van de door De Nederlandsche Bank (DNB) gepubliceerde rentetermijnstructuur. DNB past sinds eind december 2011 de rentetermijnstructuur aan door uit te gaan van de 3-maands gemiddelde rente. Sinds september 2012 heeft DNB de rentetermijnstructuur bovendien aangepast aan de hand van de zogenaamde 'Ultimate Forward Rate (UFR)'. De UFR is vastgesteld door de Europese Unie en bedraagt 4,2% (2,2% reële rente en 2,0% Europese inflatie).

Deze twee berekeningsmethoden van de verplichtingen leiden tot verschillende uitkomsten. De DNB-dekkingsgraad is bepalend voor het voldoen aan de minimale wettelijke vereisten. De marktwaarde-dekkingsgraad geeft naar de mening van het bestuur een beter beeld van de werkelijke stand en ontwikkeling van de financiële positie van het fonds en wordt daarom gehanteerd bij de uitvoering van het financiële beleid.

De waarde van de beleggingen bedroeg eind 2013 € 2,23 miljard (2012: € 2,26 miljard) en de waarde van de pensioenverplichtingen (op basis van de richtlijnen van DNB) was eind 2013 € 1,81 miljard (2012: € 1,84 miljard). De DNB-dekkingsgraad voor publicatie doeleinden is eind 2013 toegenomen tot 123,1% (ultimo 2012 121,9%).

De marktrentedekking, steeg in dezelfde periode van 116,1% naar 120,8%.

Deze toename is enerzijds ontstaan door een positief rendement op aandelen. Anderzijds is de rente gestegen waardoor de verplichtingen zijn gedaald.

Naast de hiervoor genoemde dekkingsgraden maakt het pensioenfonds, zoals hierboven is genoemd, een onderscheid tussen de DNB-dekkingsgraad op basis van regels voor de jaarverslaglegging en de gepubliceerde DNB-dekkingsgraad.

DNB-dekkingsgraad voor verslagleggingsdoeleinden

Bij het pensioenfonds is er sprake van een bijzondere situatie. Het pensioenfonds is volledig herverzekerd en de herverzekeraar heeft een belangrijk deel van het vermogen ondergebracht in een

gesepareerd depot dat juridisch in eigendom is van de herverzekeraar. In de herverzekeringsovereenkomst is overeengekomen dat het vermogenoverschot boven een dekkinggraad van 105% als eigen vermogen van het pensioenfonds in aanmerking kan worden genomen. Ter zekerstelling van dat vermogen is per 1 januari 2013 het gesepareerde depot gesplitst in een garantiedepot waarvan het juridisch eigendom bij de herverzekeraar ligt en een overwaardedepot dat juridisch eigendom is van het pensioenfonds. Het vermogenoverschot boven een dekkinggraad van 105% is overgeheveld naar het overwaardedepot.

Verder is 97% van een positief saldo technisch resultaat op einddatum van de overeenkomst beschikbaar voor het fonds. Normaal gesproken is de dekkinggraad van een herverzekerd fonds met een gesepareerd depot dat volledig in eigendom is van de herverzekeraar, ongeveer 100%. Omdat het vermogenoverschot (boven een vermogen van 105%) en het positief saldo van het technische resultaat als eigen vermogen meegenomen mag worden, bedraagt de dekkinggraad voor verslagleggingsdoeleinden per 31 december 2013 116,8%. Per 31 december 2012 bedroeg de dekkinggraad 112,4%.

DNB-dekkinggraad voor publicatiedoeleinden

Volgens de regels van de jaarverslaglegging moet in de jaarrekening een dekkinggraad worden opgenomen waarbij de middelen in het gesepareerde beleggingsdepot van de herverzekeraar tot een dekkinggraad van 105% buiten beschouwing moeten blijven (zie ook onder nominale dekkinggraad). In de publicaties over de dekkinggraad neemt het pensioenfonds daarentegen wel de waarde van alle middelen in het gesepareerde beleggingsdepot in aanmerking. Dat is immers de waarde waar het pensioenfonds bij afkoop van de verzekering recht op heeft. De daarop gebaseerde dekkinggraad geeft volgens het bestuur een beter beeld dan de dekkinggraad op basis van de richtlijnen voor de jaarverslaglegging in de jaarrekening en is beter vergelijkbaar met andere pensioenfondsen.

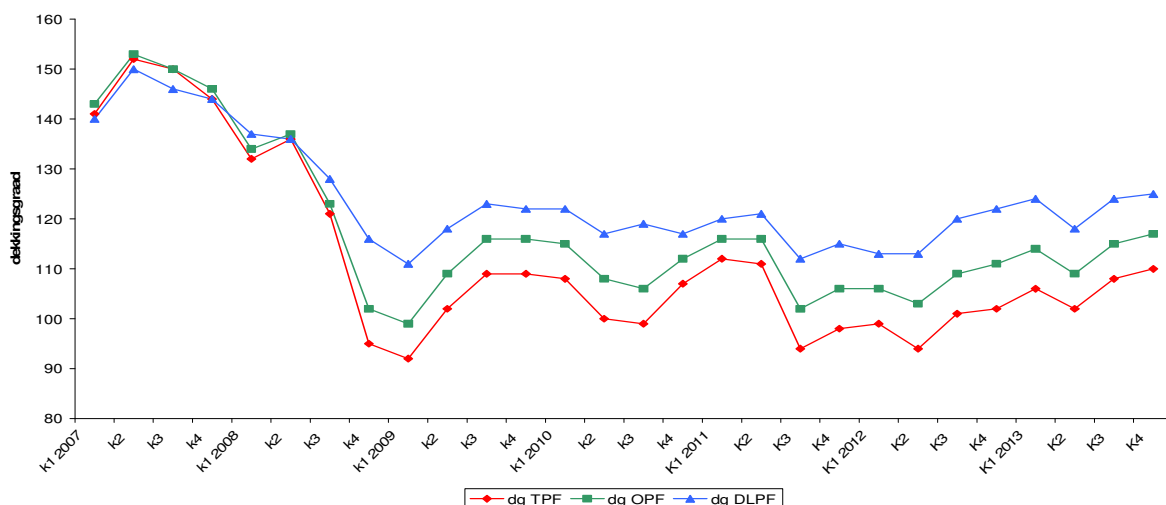
De DNB-dekkinggraad die het pensioenfonds publiceert bedroeg per 31 december 2013 123,1% (31 december 2012 121,9%).

De ontwikkeling van de gepubliceerde DNB-dekkinggraad per 31 december 2013 kan als volgt worden weergegeven (afgerond):

Dekkinggraad 1 januari 2013	122%
Invloed rendement beleggingen	-2%
Invloed van rentewijzigingen op verplichtingen	4%
Overige effecten	
- verwerking indexatie per 1 januari 2014 (is besloten in 2013)	-1%

Dekkinggraad 31 december 2013	123%

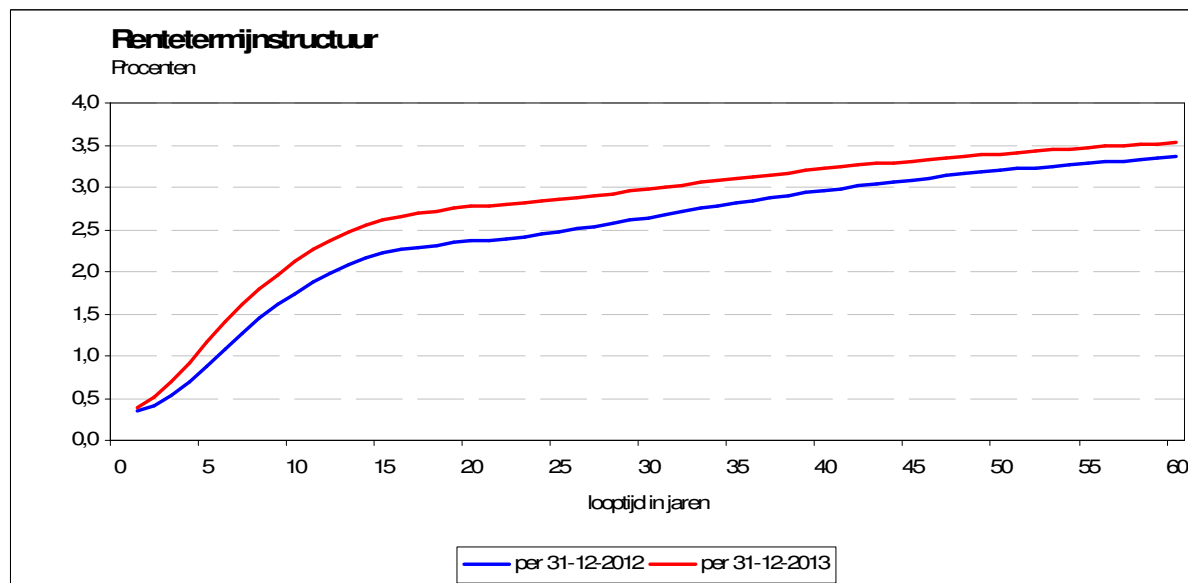
De ontwikkeling van de gepubliceerde DNB-dekkinggraad van het Pensioenfonds Delta Lloyd ten opzichte van het gemiddelde van Nederlandse Pensioenfondsen kan als volgt worden weergegeven:

Ontwikkeling dekkinggraad Delta Lloyd Pensioenfonds (DL PF) tov gemiddelde van de totale Nederlandse pensioenfondsen (TPF) en ondernemingspensioenfondsen (OPF)

Het pensioenfonds heeft het renterisico beperkt door minimaal 90% van zijn nominale pensioenverplichtingen te matchen met beleggingen waardoor rentestijgingen of dalingen weinig invloed hebben op de dekkinggraad. Voor de matching zijn de verplichtingen gebaseerd op de swap rentecurve. In de jaarrekening zijn de verplichtingen berekend op basis van de rentetermijnstructuur die DNB publiceert.

De rentetermijnstructuur die door DNB wordt gepubliceerd is als volgt:

De rentetermijnstructuur die wordt gepubliceerd door DNB is gebaseerd op het driemaandsgemiddelde van de rentetermijnstructuur van alle handelsdagen over de laatste drie maanden en de UFR-methodiek

Reële dekkinggraad

De reële dekkinggraad is gebaseerd op de rentetermijnstructuur die DNB hanteert, gecorrigeerd met de Europese inflatie. Per 31 december 2013 bedraagt de reële dekkinggraad 84,4% (31 december 2012: 79,1%). De reële dekkinggraad geeft de hoogte van het vermogen van het fonds weer ten opzichte van de toekomstig uit te keren pensioenaanspraken inclusief de toekomstige toeslagen op basis van de in de markt verwachte prijsinflatie.

Definitie van de door het pensioenfonds gehanteerde dekkingsgraden:

DNB-dekkingsgraad voor publicatie doeleinden (eind 2013: 123,1%):

Dit is de dekkingsgraad die is berekend op basis van de rentetermijnstructuur van DNB. De rentetermijnstructuur die wordt gepubliceerd door DNB is gebaseerd op het driemaandsgemiddelde van de rentetermijnstructuur van alle handelsdagen over de laatste drie maanden en de UFR-methodiek.

In deze dekkingsgraad is het vermogen van zowel het gesepareerde depot als het overwaarde depot in aanmerking genomen.

Marktrentedekkinggraad voor beleidsdoeleinden (eind 2013: 120,8%):

Dit is de dekkingsgraad die is berekend op basis van de marktrente, zonder correcties die DNB hanteert. In de markt wordt de swapcurve gebruikt voor het vaststellen van de rentetermijnstructuur.

In deze dekkingsgraad is het vermogen van zowel het gesepareerde depot als het overwaarde depot in aanmerking genomen.

DNB-dekkingsgraad voor verslagleggingsdoeleinden (eind 2013: 116,8%):

Dit is de dekkingsgraad die is berekend op basis van de rentetermijnstructuur van DNB. De rentetermijnstructuur die wordt gepubliceerd door DNB is gebaseerd op het driemaandsgemiddelde van de rentetermijnstructuur van alle handelsdagen over de laatste drie maanden en de UFR-methodiek.

Daarnaast wordt er rekening gehouden met de exit voorwaarden van de herverzekeraar. Het vermogenoverschot van het pensioenfonds ter grote van 5% van de marktrentedekkinggraad, zoals is gedefinieerd in de overeenkomst, kan door het pensioenfonds niet als eigen vermogen worden aangemerkt en is daarom niet meegenomen bij het berekenen van deze dekkingsgraad.

Reële dekkingsgraad (eind 2013: 84,4%):

De reële dekkingsgraad is gebaseerd op de rentetermijnstructuur die DNB hanteert, gecorrigeerd met de Europese inflatie.

In deze dekkingsgraad is het vermogen van zowel het gesepareerde depot als het overwaarde depot in aanmerking genomen.

1.4 Toeslagen

Toeslagbeleid

De toeslagenregeling is gebaseerd op variant D1 van de toeslagenmatrix (financiering van de voorwaardelijke toeslagen uit het eigen vermogen van het pensioenfonds). Deze toeslagenmatrix is gepubliceerd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Voor de deelnemers probeert het pensioenfonds het opgebouwde pensioen jaarlijks mee te laten groeien met de loonontwikkeling. Voor de loonontwikkeling hanteert het pensioenfonds het percentage van de ontwikkeling van de CAO-lonen van de werkgever van het afgelopen jaar. Voor de gepensioneerden en oud-deelnemers probeert het pensioenfonds het opgebouwde of ingegane pensioen jaarlijks mee te laten groeien met het percentage van de prijsontwikkeling. Voor de prijsontwikkeling hanteert het pensioenfonds de CBS Consumentenprijsindex alle huishoudens, afgeleid. Hierbij wordt uitgegaan van de eerst gepubliceerde cijfers per eind oktober van het voorafgaande jaar.

De toeslagverlening is voorwaardelijk en het bestuur beslist jaarlijks of de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen worden aangepast. Basis voor dit besluit is de toeslagstaffel:

- als de marktrentedekkinggraad 110% of lager is wordt in principe geen toeslag toegekend;
- als de marktrentedekkinggraad tussen de 110% en 120% is, kan een gedeeltelijke toeslag (rechtevenredig) worden toegekend;
- als de marktrentedekkinggraad hoger is dan 120%, kan een volledige toeslag worden toegekend;
- als de marktrentedekkinggraad hoger is dan 130% kunnen eventuele kortingen op toeslagen in voorgaande jaren worden ingehaald.

Daarnaast zijn een aantal andere criteria in het toeslagbeleid opgenomen op basis waarvan het bestuur besluit over de toeslagverlening, zoals markt- en renteontwikkelingen, trendmatige ontwikkeling van de dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden, hoogte van de loon- en prijsinflatie.

Begin 2013 is er een ALM-studie en een continuïteitsanalyse uitgevoerd. Hieruit bleek dat het huidige financiële beleid kon worden doorgezet.

Toeslagverlening (indexatie) op 1 januari 2014

Het bestuur heeft in de vergadering van 16 december 2013 besloten om per 1 januari 2014 de volledige geambieerde toeslag toe te kennen.

De toeslag per 1 januari 2014 van de actieve deelnemers is gebaseerd op de verhoging van de CAO-lonen in 2013 en bedraagt 1,25%.

De toeslag per 1 januari 2014 van de gewezen deelnemers en gepensioneerden is gebaseerd op de door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gepubliceerde consumentenprijsindex, alle huishoudens afgeleid, over de periode oktober 2012 tot oktober 2013 en bedraagt 0,90%.

Basis voor de toeslagverlening is onder meer de stand van de marktrentedekkingsgraad voor publicatiedoelinden op 31 oktober 2013. Deze was namelijk 122,1%. De toeslagstaffel - onderdeel van het toeslagbeleid - is eveneens gebaseerd op de marktrentedekkingsgraad.

De gecumuleerde achterstand in de toeslagverlening is onveranderd en is voor deelnemers 0,70% en voor oud-deelnemers en gepensioneerden 2,21%.

1.5 Herverzekeringsovereenkomst

De herverzekeringsovereenkomst met Delta Lloyd Levensverzekeringen, die per 1 januari 2011 is afgesloten, loopt tot 1 januari 2016.

De herverzekeraar had alle beleggingen ter dekking van de verplichtingen uit de herverzekering ondergebracht in een gesepareerd depot. Het vermogenoverschot, het vermogen boven een marktrentedekkingsgraad van 105%, kon het pensioenfonds aanwenden voor toeslagverlening.

Omdat het pensioenfonds alle middelen had overgedragen aan de verzekeraar, was oorspronkelijk met de verzekeraar afgesproken dat de beleggingen in het gesepareerde depot zouden worden verpand ten gunste van het pensioenfonds. Omdat DNB niet toestond dat de verzekeraar de beleggingen in het gesepareerde depot aan het pensioenfonds zou verpanden is afgesproken om per 1 januari 2013 het gesepareerde depot te splitsen in een garantiedepot (vermogen behorende bij een dekkingsgraad tot 105%) dat juridisch eigendom is van de herverzekeraar en een overwaardedepot (vermogen boven de 105%) dat juridisch eigendom is van het pensioenfonds. Omdat de herverzekeraar als waarde minimaal 105% van de verplichtingen in het garantiedepot wil houden vult het pensioenfonds het garantiedepot aan uit het overwaardedepot tot 105%, indien de dekkingsgraad lager is dan 105%. De herverzekeraar verlangt niet meer middelen dan er in het overwaardedepot zitten. Er gaan middelen van het garantiedepot naar het overwaardedepot als de dekkingsgraad hoger is dan 105%.

Hiermee is bereikt dat de oorspronkelijke financiële afspraak tussen herverzekeraar en pensioenfonds, vergelijkbaar is.

1.6 Communicatie

Het pensioenfonds wil de deelnemers aan de pensioenregeling van Delta Lloyd inzicht geven in hun pensioenvoorziening en in staat stellen weloverwogen keuzes te maken. Om de informatieverstrekking optimaal te maken wordt er elk jaar een communicatieplan opgesteld. Het pensioenfonds kent ondermeer de volgende communicatie-uitingen: website, UPO, jaarbericht voor gepensioneerden, brieven aan de deelnemers, persoonlijke gesprekken en nieuwsbrieven. Om te zorgen dat de communicatie voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden begrijpelijk blijft, worden de communicatie-uitingen gelezen en van commentaar voorzien door een communicatiepanel.

In het communicatieplan 2013 is onder meer rekening gehouden met de aanbevelingen van de AFM in 'overzicht, inzicht en een passend pensioen' en het rapport van het Ministerie van SZW 'pensioen in duidelijke taal' die in 2012 zijn gepubliceerd. Voor 2013 had het pensioenfonds de volgende speerpunten:

- Communicatie over gebeurtenissen in het leven van de deelnemers.
- Communicatie over de wijziging van de pensioenregeling.
- Communicatie over overzicht, inzicht en actie voor deelnemers.

- Wettelijk verplichte communicatie.

In dat kader zijn het afgelopen jaar onder meer de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Aanpassen en actualiseren van de website. In 2014 zal de website ingrijpend aangepast worden. De website zal meer interactief worden.
- Versturen nieuwsbrief voor (gewezen) deelnemers en gepensioneerden. In 2013 zijn drie nieuwsbrieven verschenen voor deelnemers, twee voor gewezen deelnemers en drie voor pensioengerechtigden.
- Aandacht voor de financiële positie van het fonds, toeslagverlening en ontwikkelingen in de pensioensector.
- De UPO's voor de deelnemers zijn vóór 1 juli verstrekt. De uiterlijke wettelijke termijn voor het verstrekken van UPO's is 1 oktober. De pensioenaanspraken van (oud)deelnemers zijn opgenomen in het pensioenregister.
- Bijwonen van informatiedagen voor nieuwe medewerkers en organiseren van pensioendagen waarbij deelnemers zich konden aanmelden voor een persoonlijk gesprek.
- Verstrekken van een digitale startbrief.
- Opstellen van een eenvoudige versie van het jaarverslag.

In 2014 wordt een nieuwe pensioenplanner ingericht, waarmee (gewezen) deelnemers berekeningen kunnen maken. Met deze planner kunnen (gewezen) deelnemers de balans vinden tussen de gewenste pensioeninkomsten en het daadwerkelijk te verwachten inkomen en kunnen zij een weloverwogen pensioenkeuze maken over onder meer uitruil, pensioendatum en variabele pensioenhoogte.

1.7. Wet versterking bestuur pensioenfondsen en Code Pensioenfondsen

Wet versterking bestuur pensioenfondsen

Op 9 juli 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet versterking bestuur pensioenfondsen aangenomen. De wet treedt in werking op 1 juli 2014 met uitzondering van de artikelen met betrekking tot beloning, geschiktheidseisen, tijdsbeslag, inhoud jaarverslag en uitbreiding bevoegdheden OR. Deze artikelen zijn per 7 augustus 2013 in werking getreden.

Deze wet wijzigt de wettelijke regels voor de governance en medezeggenschap voor pensioenfondsen. Aanleidingen voor deze wet zijn:

- Versterking van deskundigheid en intern toezicht omdat de risico's van pensioenfondsen ingewikkelder en daardoor groter worden.
- Adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers omdat (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden risico's lopen ten aanzien van hun pensioenaanspraken en –rechten.
- Stroomlijning van taken en organen omdat er overlap is van taken van de verschillende organen van pensioenfondsen.

De huidige bestuursstructuur van het pensioenfonds past goed in de nieuwe wetgeving en functioneert op dit moment naar tevredenheid. Er is nu dan ook geen reden om de bestaande structuur van het pensioenfonds als gevolg van deze wetgeving fors te wijzigen. Het pensioenfonds blijft daarom paritair samengesteld met drie werkgeversleden, twee werknemersleden en één pensioengerechtigd lid. Op een paar punten, die in de wet zijn geregeld, zal de bestuursstructuur van het pensioenfonds worden aangepast. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Het intern toezicht zal worden gevormd door een visitatie die jaarlijks zal plaatsvinden. Dat was eens in de drie jaar.
- De deelnemersraad houdt per 1 juli 2014 op te bestaan.
- Het verantwoordingsorgaan is met één lid uitgebreid. De deelnemers en de pensioengerechtigden zijn evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. De deelnemersvertegenwoordiging komt dan op 3 leden en de pensioengerechtigdenvertegenwoordiging blijft op 2 leden. Ook de werkgever blijft met twee leden vertegenwoordigd in het verantwoordingsorgaan. De adviesrechten voor het verantwoordingsorgaan zijn conform de Pensioenwet vastgesteld.

De pensioenfondsdocumenten zijn hierop aangepast.

Code Pensioenfondsen

Op 6 september 2013 hebben de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid (StAR) de Code Pensioenfondsen ondertekend. Deze Code komt in plaats van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur. De Code treedt in werking op 1 januari 2014 en in het jaarverslag 2014 moet het pensioenfonds rapporteren over de naleving van de normen die in de Code zijn opgenomen. De Code richt zich op de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen over wat het pensioenfonds gepland en gerealiseerd heeft. De Code bevat bepalingen over het functioneren van de verschillende organen binnen een pensioenfonds en gaat uitgebreid in op de daaraan gekoppelde thema's als benoemingen en zittingstermijnen. Ook onderwerpen als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen komen in de Code aan bod. De Federatie en de StAR beogen met de Code de verhoudingen binnen het pensioenfonds en de communicatie met de belanghebbenden transparanter te maken en bij te dragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'.

De Code Pensioenfondsen is door het pensioenfondsbestuur omarmd. De meeste normen en gedragsregels die in de Code zijn genoemd, zijn al verankerd in de procedures en documenten van het pensioenfonds. Een aantal normen en gedragsregels die in de Code zijn genoemd, worden in de fondsdocumenten explicieter vastgelegd. Besluitvorming hierover is afgerond.

1.8 Fondsdocumenten

In het pensioenreglement, de statuten en de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd.

Pensioenreglement

Begin oktober 2013 heeft de werkgever met de vakbonden overeenstemming bereikt over een aanpassing van de Delta Lloyd pensioenregeling naar aanleiding van de gewijzigde (fiscale) wet- en regelgeving.

De werkgever en de vakbonden hebben er voor gekozen om de maatschappelijke trend te volgen en de pensioenleeftijd per 1 januari 2014 te verhogen van 65 naar 67 jaar. De pensioenregeling blijft verder grotendeels ongewijzigd. Het opbouwpercentage van 2,15% blijft gehandhaafd.

Als gevolg van het verhogen van de pensioenleeftijd is onder meer de periode waarin (gewezen) deelnemers met pensioen kunnen gaan verschoven van 55 tot 70 jaar naar 57 jaar tot 70 jaar.

Daarnaast is de regeling voor deeltijdpensioen verruimd. Ook zijn er een aantal tekstuele wijzigingen doorgevoerd.

Statuten

In 2013 heeft het bestuur besloten tot een aantal aanpassingen van de statuten per 1 januari 2014, onder meer aan de Code Pensioenfondsen en de aanbeveling van de visitatiecommissie om het quorum bij bestuursbesluiten anders vast te leggen. Ook zijn er een aantal tekstuele aanpassing doorgevoerd.

Verder heeft het bestuur besloten over de aanpassingen die moeten worden verwerkt naar aanleiding van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Deze aanpassingen treden in werking op 1 juli 2014 als de Wet versterking bestuur pensioenfondsen volledig in werking treedt.

Actuariële en bedrijfstechnische Nota (ABTN)

In de ABTN is de tekst met betrekking tot de disconteringsfactoren van de uitkeringsstromen en de sterftegrondslagen aangepast op basis van besluiten die in 2012 zijn genomen.

De besluiten met betrekking tot de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de Code

Pensioenfondsen worden in 2014 in de ABTN verwerkt.

1.9 Geschiktheidsbevordering

Om de geschiktheid van nieuwe bestuursleden te beoordelen is een functieprofiel, geschiktheidsmatrix en een deskundigheidsplan opgesteld. Op basis daarvan en op basis van de relevante ervaring van de bestuurder wordt de geschiktheid getoetst. Een bestuurder moet tot een evenwichtige afweging van alle belangen kunnen komen om deel te kunnen nemen aan het besluitvormingsproces binnen het bestuur. De bestuurder dient daartoe over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken om eigen afwegingen te kunnen maken bij het bepalen van een standpunt door het bestuur. Daarnaast is kennis vereist om medebestuurders te begrijpen en om een volwaardige gesprekspartner voor toezichthouders, adviseurs en certificeerders te kunnen zijn.

In het geschiktheidsplan zijn de benodigde kennisgebieden en competenties waaraan een bestuurder moet voldoen vastgelegd.

De bestuursleden van het pensioenfonds zijn allen werkzaam (geweest) binnen het Delta Lloyd concern en hebben vanuit die hoedanigheid een hoge mate van kennis van pensioen, wetgeving en vermogensbeheer.

Binnen de organisatie is veel pensioenkennis, kennis over verslaglegging en kennis over vermogensbeheer voorhanden. Hierop kunnen de bestuursleden een beroep doen. Het pensioenfonds zorgt ervoor dat bestuurders voldoen aan het gewenste kennisniveau door onder andere opleidingsprogramma's en seminars aan bestuurders aan te bieden.

Bestuurders volgen onder meer een verplicht PE-programma waarin relevante onderwerpen worden besproken. Daarnaast wonen bestuurders seminars en workshops bij.

Begin 2013 zijn drie nieuwe bestuurders benoemd die door de toezichthouder geschikt zijn bevonden.

In 2013 heeft het bestuur een zelfevaluatie uitgevoerd op basis van een van te voren ingevulde vragenlijst, die is gebaseerd op vragenlijsten die door andere pensioenfondsen is gebruikt. Op basis van de ingevulde vragenlijsten is een rapportage opgesteld met de uitkomsten van de beantwoorde vragen. De uitkomsten zijn door het bestuur uitvoerig besproken. De belangrijkste conclusie was dat het bestuur vindt dat het bestuur goed functioneert maar dat er meer ruimte moet zijn voor discussie en verdieping over van belang zijnde onderwerpen, zonder dat het management team deze onderwerpen al in detail heeft uitgewerkt. Afgesproken is dat het bestuur twee keer per jaar een bijeenkomst plant om deze onderwerpen die voor het pensioenfonds van belang zijn, te bediscussiëren.

1.10 Compliance

Het pensioenfonds beschikt over een gedragscode. De gedragscode van het pensioenfonds is gebaseerd op de door de pensioenkoepels ontwikkelde Modelgedragscode Pensioenfondsen. In de gedragscode is een insiderregeling opgenomen die geldt voor het bestuur en zijn adviseurs.

De compliance officer toetst de gedragscode van ons pensioenfonds alsmede de naleving daarvan. Ook wordt een keer per jaar aan het bestuur gerapporteerd. De toetsing op de naleving in 2013 heeft geen bijzonderheden opgeleverd.

1.11 Uitspraak procedure

In 2008 heeft de Vereniging van Gepensioneerden van de Delta Lloyd Groep (VGdIlg) enkele entiteiten van de Delta Lloyd Groep en het pensioenfonds gedagvaard.

De Vereniging heeft de kantonrechter onder andere gevraagd te oordelen dat de beweerde omzetting van de, volgens de Vereniging onvoorwaardelijke, toeslagregeling uit de oude reglementen naar een voorwaardelijke toeslagregeling per 1 januari 2011, niet rechtsgeldig is. Daarnaast heeft VGdIlg de kantonrechter gevraagd dat de pensioenregeling van na 2000 een recht op onvoorwaardelijke indexatie van de ingegane pensioenen bevat, ondanks de in 2000 doorgevoerde wijziging.

Op 9 maart 2010 heeft de kantonrechter vonnis gewezen. Het vonnis hield onder meer in dat de pensioenreglementen vanaf 2000 een voorwaardelijke toeslagregeling bevatten en voorts dat de onvoorwaardelijke indexatieregeling uit voorgaande reglementen rechtsgeldig is gewijzigd in een voorwaardelijke regeling per 1 januari 2011.

De Vereniging heeft tegen dit vonnis hoger beroep ingesteld. Het Gerechtshof Amsterdam heeft op 12 juni 2012 uitspraak gedaan. Het Hof heeft de entiteiten van de Delta Lloyd Groep en het Pensioenfonds in het gelijk gesteld en daarmee de eerdere uitspraak van de Kantonrechter Amsterdam bekrachtigd.

De Vereniging is vervolgens in cassatie gegaan. De Hoge Raad heeft op 8 november 2013 uitspraak gedaan en de vordering van de Vereniging afgewezen. Hiermee is de procedure die de Vereniging tegen het pensioenfonds en de werkgever heeft aangespannen, voor het pensioenfonds en de werkgever positief geëindigd.

1.12 Klachten en geschillen

In 2013 heeft het pensioenfonds zes klachten behandeld die voor de klagers naar tevredenheid zijn afgewikkeld of die niet verder tot reactie van de klager heeft geleid. Er zijn in het verslagjaar geen geschillen voorgelegd aan de geschillencommissie.

Een geschil uit 2012 heeft geleid tot een gerechtelijke procedure. De uitkomst hiervan is nog niet bekend.

1.13 Verantwoordingsorgaan

In het verslagjaar zijn het pensioenfondsbestuur en het verantwoordingsorgaan twee keer bij elkaar geweest. In mei heeft het verantwoordingsorgaan met het bestuur gesproken over het jaarverslag 2012. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan in het kader van de jaarrekening 2012 gesproken met de certificerende accountant en actuaaris. De andere onderwerpen die zijn besproken zijn: bestuursstructuur en Wet versterking bestuur pensioenfondsen, pensioenregeling, extern toezicht, beleggingen en de bestuursagenda voor 2014.

Een keer per kwartaal heeft het verantwoordingsorgaan een bijeenkomst met de manager van het pensioenfonds om de beleidskeuzes en financiële positie van het pensioenfonds te bespreken.

Met betrekking tot de informatievoorziening is afgesproken dat het bestuur na afloop van elk kalenderkwartaal aan het verantwoordingsorgaan rapporteert over de relevante zaken.

In 2013 is een presentatie georganiseerd over de uitkomsten van de ALM-studie. Hierbij was naast het verantwoordingsorgaan ook de deelnemerraad aanwezig.

1.14 Deelnemersraad

Het pensioenfondsbestuur en de deelnemersraad zijn in 2013 één keer bij elkaar geweest. De volgende onderwerpen zijn besproken: algemene gang van zaken met betrekking tot het pensioenfonds, Wet versterking bestuur pensioenfondsen en de gevolgen voor het pensioenfonds en de pensioenregeling.

Verder heeft de deelnemersraad in 2013 over de volgende punten geadviseerd:

- Inhoudelijke en tekstuele aanpassingen in het pensioenreglement, met onder meer aanpassing van de verhoging van de richtpensioenleeftijd.
- Concept bestuursverslag 2012.
- Bestuursstructuur naar aanleiding van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen.
- Verhoging maximum pensioengrondslag en arbeidsongeschiktheidspensioen voor leden van de Raad van Bestuur van DL Groep.
- Wijzigingen in de ABTN.
- Dubbelfunctie van lid die zowel in de deelnemersraad in het verantwoordingsorgaan is benoemd, vooruitlopend op de integratie van de deelnemerraad met het verantwoordingsorgaan.

Met betrekking tot het inrichten van de bestuursstructuur heeft het bestuur geen consensus bereikt

met de deelnemersraad. De deelnemersraad adviseerde onder meer dat er een grotere afstand zou worden geschapen tussen het pensioenfondsbestuur en de werkgever door bijvoorbeeld te kiezen voor een onafhankelijk bestuur of een omgekeerd gemengd bestuur. Mocht het bestuur hiervoor niet kiezen adviseerde de deelnemersraad om de samenstelling van het paritaire bestuur aan te passen en de adviesrechten voor het verantwoordingsorgaan uit te breiden, boven op de adviesrechten die in de nieuwe wetgeving zijn genoemd. Het pensioenfondsbestuur is van mening dat het huidige paritaire bestuur goed functioneert en heeft daarom slechts de wettelijk noodzakelijke wijzigingen in de besturingsstructuur doorgevoerd. Hierbij is ook meegenomen dat er diverse checks en balances zijn opgenomen om belangenverstremming te voorkomen. Uit diverse onderzoeken blijkt dat de meeste pensioenfondsen de besturingsstructuur niet ingrijpend hebben gewijzigd en vast hebben gehouden aan het paritaire model.

De deelnemersraad heeft ook aanbevolen om in het nieuwe verantwoordingsorgaan geen werkvertegenwoordigers op te nemen. De werkgever ziet wel graag een vertegenwoordiging in het verantwoordingsorgaan.

Ook verschilde het bestuur met de deelnemersraad over het verhogen van de periode waarin een deelnemer met pensioen mag gaan. Het bestuur is van mening dat een pensioendatum die eerder ligt dan 10 jaar vóór de richtpensioendatum niet wenselijk is omdat daardoor niet een goed pensioen kan worden gerealiseerd en omdat dit indruist tegen de maatschappelijke ontwikkeling om deelnemers later met pensioen te laten gaan.

In 2013 is een presentatie georganiseerd over de uitkomsten van de ALM-studie. Hierbij was naast de deelnemersraad ook het verantwoordingsorgaan aanwezig.

1.15 Intern Toezicht

Ter invulling van het Intern Toezicht is gekozen voor een visitatiecommissie. De visitatiecommissie beoordeelt, minimaal eens in de drie jaar, de beleids- en bestuurprocedures en – processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op langere termijn.

In december 2012 is de laatste visitatie uitgevoerd. De bevindingen zijn in januari 2013 binnen het bestuur besproken. De bevindingen zijn opgenomen in het jaarverslag van 2012. De aanbevelingen van de visitatiecommissie zijn inmiddels opgevolgd.

In het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen heeft het bestuur besloten om vanaf 2015 jaarlijks een visitatie uit te laten voeren.

1.16 Extern toezicht

Naast het intern toezicht hebben pensioenfondsen in Nederland te maken met twee externe toezichthouders, te weten De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). De AFM houdt met name toezicht op de communicatie naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, terwijl de andere toezichtonderwerpen zijn ondergebracht bij DNB.

DNB

In dit boekjaar heeft DNB geen bezoek gebracht aan het pensioenfonds. Wel is er e-mail contact geweest over bepaalde onderwerpen. Ook heeft het pensioenfonds van DNB een brief ontvangen waarin het pensioenfonds werd geïnformeerd over het themaonderzoek 'artikel 5 PW'. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft DNB geconcludeerd dat de fondsdocumenten van het pensioenfonds geen bepalingen bevatten die in strijd zijn met artikel 5 van de Pensioenwet. In 2013 is een bestuurslid en is een nieuwe voorzitter in het bestuur benoemd (de bestuursleden die per 1 januari 2013 bestuurders werden zijn al in 2012 benoemd). DNB heeft dit getoetst en heeft ingestemd met deze benoemingen.

AFM

In het boekjaar is er geen direct overleg of contact geweest tussen het pensioenfonds en de AFM.

2. Ontwikkelingen in de pensioensector

In 2013 in de Pensioenwet is met betrekking tot de governance van pensioenfondsen gewijzigd en is de Code Pensioenfondsen gepubliceerd, die in 2014 van kracht worden. In 2014 zal de pensioenwetgeving verder aangepast worden. Naast het verder versoberen van de fiscale faciliteiten, worden het financieel toetsingskader en de voorschriften voor communicatie herzien. Ook wordt gekeken naar de regels met betrekking tot waardeoverdracht.

2.1 Governance

In 2013 is de Wet versterking bestuur pensioenfondsen aangenomen en is de Code Pensioenfondsen gepubliceerd (zie ook pagina 18).

De Code Pensioenfondsen geldt vanaf 1 januari 2014. Het bestuur dient over de naleving van deze Code vanaf het jaarverslag 2014 te rapporteren.

Per 1 juli 2014 treden de meeste artikelen van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen in werking. Pensioenfondsen dienen op 1 juli 2014 alle wijzigingen die voortvloeien uit deze wet geïmplementeerd te hebben. Het pensioenfonds heeft alle noodzakelijke besluiten al genomen.

2.2 Nieuwe fiscale grenzen pensioenwetgeving (Witteveenkader)

Met de Wet verhoging AOW- en pensioenrichtleeftijd is per 1 januari 2013 de AOW-leeftijd verhoogd (stapsgewijs naar 67 jaar in 2023) en is daarna per 1 januari 2014 de pensioenrichtleeftijd verhoogd naar 67 jaar. Het opbouwpercentage, in geval van een middelloonregeling, mag per 1 januari 2014 niet meer dan 2,15% bedragen.

Eind 2013 is het wetsvoorstel verlaging maximumopbouw- en premiepercentage pensioen en maximisering pensioengevend inkomen ingediend. Dit wetsvoorstel bevat onder meer de volgende voorstellen:

- Het opbouwpercentage wordt vastgesteld op maximaal 1,875%
- Het pensioengevend inkomen wordt afgetopt op € 100.000. Boven dat bedrag mag er voor pensioen worden gespaard, met een vrijstelling in box 3.
- Er worden negen waarborgen geïntroduceerd om te bewerkstelligen dat de hervorming van de pensioenopbouw leidt tot een daadwerkelijke daling van de premies.

Daarnaast heeft het kabinet een aantal voorstellen gedaan in het kader van de fundamentele heroverweging van het pensioenstelsel:

- Een pensioenregeling voor zzp'ers.
- Er zal in 2014 verder gestudeerd worden over de toekomst van het pensioenstelsel.
- Er zal worden gestudeerd naar de mogelijkheid tot inzet werknemersdeel pensioenpremie voor aflossing eigen woning.

Het wetsvoorstel 'verlaging maximumopbouw- en premiepercentage pensioen en maximum pensioengevend inkomen' is inmiddels door de Tweede Kamer goedgekeurd. Deze wet wordt van kracht per 1 januari 2015. Ook heeft het kabinet aangekondigd om de AOW-leeftijd van 67 jaar verder te vervroegen naar 2021.

2.3 Herziening financieel toetsingskader (FTK)

De staatssecretaris van Sociale zaken en Werkgelegenheid heeft in 2013 een consultatiedocument gepubliceerd. Daarin werd onderscheid gemaakt tussen een 'nominaal kader', waarin de zekerstelling van een vast pensioen werd benadrukt, een 'reëel kader' waarin indexatie centraal stond. Beide kaders leken een breuk met het huidige kader op te leveren. Als gevolg daarvan kwamen er veel vragen op hoe de tot nu opgebouwde pensioenen onderdeel zouden kunnen gaan uitmaken van één van de nieuwe kaders (het zogenaamde 'invaren').

De sociale partners en de pensioenfondsen konden onvoldoende uit de voeten met de gepresenteerde uitwerking van een ftk in twee varianten. Ook bleek uit de reacties bij de internetconsultatie geen overeenstemming te zijn op andere punten, zoals ruimte voor lange termijn beleggingsbeleid en meerdere indexatieambities, en het vermijden van risico's van invaren.

De positieve reacties bij consultatie op de tussenvariant in combinatie met de overeenstemming tussen de verschillende partijen op een groot aantal onderdelen steunen de staatssecretaris in het voornemen bij de herziening van het ftk te kiezen voor een tussen variant. Belangrijke elementen uit deze tussen variant zijn:

- Toepassing van de spreidingsmethodiek voor financiële schokken. Hierdoor wordt voorkomen dat gepensioneerden met abrupte kortingen worden geconfronteerd door financiële schokken of stijging van de levensverwachting.
- Het helder maken van de wijze waarop risico's worden opgevangen door vooraf aan te geven hoe op bestaande aanspraken wordt gekort.
- Het introduceren van duidelijke en eerlijke verdeelregels rond de indexatie, zodat de buffer eerlijk over jong en oud wordt verdeeld.
- Een stabiele kostendeekkende premie. Dit is van belang voor stabiele koopkracht en loonkosten.
- Robuuste sturingselementen. De afhankelijkheid van dagkoersen op financiële markten zal verdwijnen en worden vervangen door een sturingsinstrumentarium dat beter past bij een stelsel dat gericht is op de lange termijn.

Het voorstel voor aanpassing van de Pensioenwet verwacht de staatssecretaris in het voorjaar van 2014 naar de Tweede Kamer te sturen.

2.4 Communicatiebepalingen in Pensioenwet

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft een voorontwerp voor aanpassing van de communicatiebepalingen in Pensioenwet ter consultatie voorgelegd. Elektronische informatieverschaffing en informatie via websites wordt voorgeschreven. Ook wordt de mogelijkheid van informatie via het Pensioenregister uitgebreid. De consultatie is 17 januari 2014 gesloten. Het wetsvoorstel moet nog bij de Tweede Kamer worden ingediend.

2.5 Waardeoverdrachten

De Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie, het Verbond van Verzekeraars en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vinden dat er aanleiding is om het huidige systeem van individuele waardeoverdracht te heroverwegen. De oorspronkelijke doelstelling van het wettelijke recht op individuele waardeoverdracht, het voorkomen van pensioenverlies na baanwisseling bij eindloonregelingen, is als gevolg van de massale overgang naar middelloonregelingen komen te vervallen. Daarnaast is het bestaande systeem van waardeoverdracht voor de werknemer niet inzichtelijk en doen zich bij de uitvoering van waardeoverdrachten problemen voor, waarbij de bijbetalingproblematiek het meest opvallend is.

De staatssecretaris van Sociale zaken en Werkgelegenheid wil het recht op waardeoverdracht handhaven, zodat deelnemers de keuze hebben om hun pensioen bij één pensioenuitvoerder onder te brengen, of meerdere pensioenuitvoerders ondergebracht te houden.

De staatssecretaris heeft aangekondigd te kijken naar:

1. Overdracht op basis van gefinancierde waarde in plaats van op basis van een wettelijk voorgeschreven waarde.
2. Geautomatiseerde uitvoering van waardeoverdracht; bijvoorbeeld via het Pensioenregister.
3. Verplichte en automatische overdracht van kleine pensioenen.

3. Herverzekering en beleggingen

3.1 Herverzekering

Het pensioenfonds heeft de verplichtingen herverzekerd. De herverzekeraar heeft de beleggingen ter dekking van de verplichtingen uit de herverzekering van het pensioenfonds afgescheiden van de overige middelen en in een gesepareerd depot (garantiedepot) ondergebracht. Alle beleggingen in het gesepareerd depot zijn juridisch en economisch eigendom van de herverzekeraar. Het vermogen in het gesepareerde depot is volgens de herverzekeringsovereenkomst vastgesteld op 105% van de marktrente dekkingsgraad. Het vermogenoverschot, het vermogen boven een marktrente dekkingsgraad van 105%, is ondergebracht in een overwaardedepot die juridisch en economisch eigendom is van het pensioenfonds.

Met het overwaardedepot worden de toeslagen gefinancierd.

Met de verzekeraar is een winstdeling afgesproken op basis van een jaarlijks vast te stellen resultaat op technische grondslagen. Na een periode van 5 jaar ontvangt de verzekeraar 3% van het positieve saldo van de resultaten op technische grondslagen met een maximum van € 1 mln. Het overige deel wordt aan het pensioenfonds beschikbaar gesteld. Indien dit saldo negatief is, wordt het saldo ten laste van de verzekeraar gebracht.

De herverzekeringsovereenkomst loopt tot 1 januari 2016. Na afloop van de herverzekeringsovereenkomst kan het pensioenfonds alle verzekeringen premievrij achterlaten. Ook is afkoop mogelijk. In dat geval vindt overdracht dan plaats van de middelen in het gesepareerde depot aan het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft hierdoor ook een groot belang bij de middelen in het gesepareerde depot, de beleggingsopbrengsten en de waardeveranderingen van de beleggingen. Het pensioenfonds bepaalt daarom in belangrijke mate, binnen de afgesproken kaders, het beleid van de beleggingen in het gesepareerde depot van de herverzekeraar.

3.2 Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is gericht op het beheersen van de financiële risico's en het creëren van extra rendement voor het behoud van koopkracht van de opgebouwde en ingegane pensioenen. Voor zowel het gesepareerde depot als het overwaarde depot geldt hetzelfde beleggingsmandaat.

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid is de beleggingsportefeuille gesplitst in een matching- en een rendementsportefeuille. De matchingportefeuille heeft als doel het renterisico te beperken. Door minimaal 90% van de verplichtingen te matchen met de matchingportefeuille, die ongeveer dezelfde duratie heeft dan de verplichtingen, is het renterisico van de verplichtingen grotendeels afgedekt. Voor de matching zijn de verplichtingen gebaseerd op de swap rentecurve, dus zonder aanpassingen met het driemaandsgemiddelde en UFR die DNB voorschrijft. Voor het afdekken van het renterisico wordt gebruik gemaakt van intrest rate swaps. De rendementsportefeuille is bedoeld om extra rendement te creëren om het behoud van koopkracht in de toekomst te kunnen realiseren.

Het beleid is verwerkt in het beleggingsmandaat aan de vermogensbeheerder van de herverzekeraar en het pensioenfonds.

3.3 Het beleggingsmandaat

Beleggingscategorie	Strategische allocatie	Allocatie	Bandbreedte	Benchmark
Matchingportefeuille	Minimaal 90% van de MVVP	Allocatie binnen de matchingportefeuille		
Staatsobligaties		65%	30% - 90%	40% Iboxx € sov / 25% Iboxx € Sov 5+
Semioverheid obligaties		15%	0% - 50%	Iboxx € sub Sovereigns
Obligaties met onderpand		10%	0% - 20%	Iboxx € Collateralized
Bedrijfsobligaties		10%	0% - 20%	Iboxx € Corporates
Swap overlay	Duration verplichtingen	Duration verplichtingen	1 jaar	
Rendementsportefeuille	Restant van het vermogen	Allocatie binnen de rendementsportefeuille		
Diverse Aandelen stijlen		85%	70% - 100%	
<i>Value / Deelnemingen</i>		37,5%	30% - 50%	2/3 MSCI Europe Value; 1/3 AMX Index
<i>Wereldwijde aandelen</i>		37,5%	30% - 50%	MSCI World
<i>Emerging markets</i>		10%	0% - 20%	MSCI Emerging Markets Index
Vastgoed		15%	7,5% -20%	ROZ IPD Index
Overige Alternatieve beleggingen		0%	0% - 10%	2M Eurobor + 3%
Liquiditeiten,tactisch instrument		0%	-5% - 10%	
Liquiditeiten t.b.v. uitkeringen			0 tot 12 maanden	

De matchingportefeuille bestaat uit belangen in de institutionele vastrentende fondsen van Delta Lloyd en een swap overlay die zorgt dat de duration (rentegevoeligheid) van de portefeuille vrijwel gelijk is aan de rentegevoeligheid van de nominale verplichtingen. De rendementsportefeuille is opgebouwd uit diverse aandelenstijlen die zijn gegroepeerd in value/deelnemingen, wereldwijde aandelen, emerging markets en vastgoed.

Binnen het mandaat wordt rekening gehouden met de volgende risico's:

Renterisico

De matchingportefeuille bedraagt minimaal 90% van de marktwaarde voorziening pensioenverplichtingen (MVVP). Hierdoor is het renterisico van de nominale aanspraken beperkt.

Valutarisico

Het valutarisico bij beleggingen in aandelen met vreemde valuta zijn niet afgedekt. Het valutarisico is overigens beperkt.

Marktrisico

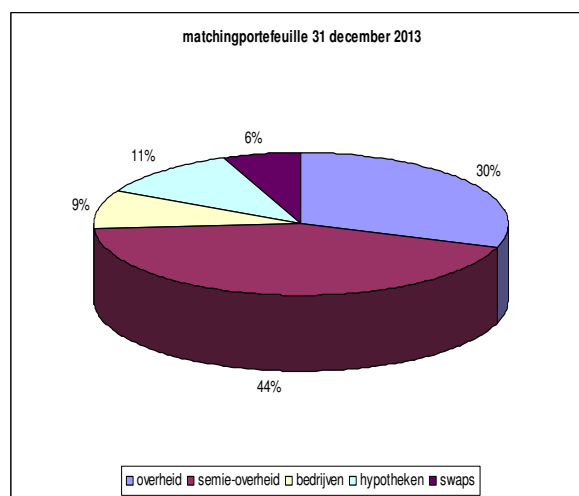
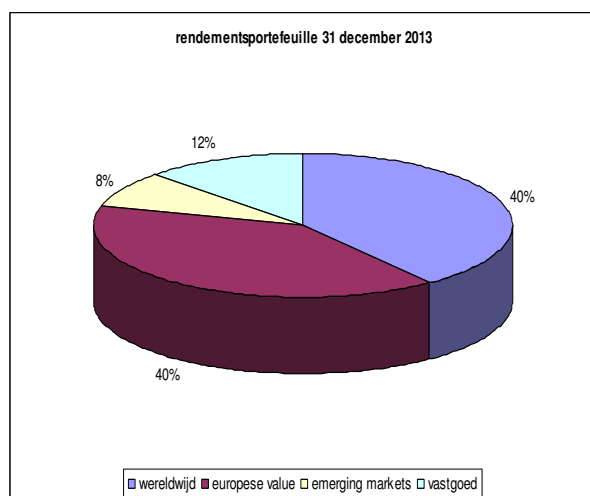
Marktrisico is het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden.

3.4 Verdeling middelen beleggingsdepot

De beleggingen in het gesepareerde depot bij de herverzekeraar zijn als volgt verdeeld (in procenten):

Ultimo	Feitelijke allocatie		
	2013	2012	2011
	%	%	%
Matchingportefeuille			
<i>Staatsobligaties</i>	5		
<i>Obligatiefondsen</i>	67	69	73
- staatsobligaties	18	23	29
- semioverheid obligaties	34	31	30
- obligaties met onderpand	8	8	8
- bedrijfsobligaties	7	7	6
<i>Swaps</i>	5	14	9
<i>Liquide middelen</i>	0	0	0
Rendementsportefeuille			
<i>Aandelenfondsen</i>	20	14	14
- wereldwijde aandelen	9	6	5
- europese value	9	6	9
- emerging markets	2	2	0
<i>Vastgoed</i>	3	3	4

De matchingportefeuille en rendementsportefeuille zijn op 31 december 2013 als volgt verdeeld:

3.5 Verantwoord beleggen

Het pensioenfonds en de vermogensbeheerder Delta Lloyd Asset Management vinden het belangrijk om verantwoord te beleggen. Verantwoord beleggen is dan ook structureel ingebed in het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Het pensioenfonds sluit daarbij aan op het beleid en maatregelen van de vermogensbeheerder.

De vermogensbeheerder belegt niet in bedrijven die niet maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hiervoor heeft de vermogensbeheerder uitsluitingscriteria vastgelegd. Deze zijn onder andere gebaseerd op de door Sustainalytics (een internationaal instituut voor duurzaamheidsonderzoek) opgestelde lijst van bedrijven die controversiële wapens produceren en/of verhandelen. We onderschrijven de 10 United Nations Global Compact Principles (o.a. mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie) en wij beleggen niet in bedrijven die deze principes schenden.

Delta Lloyd Asset Management heeft de United Nations Principles for Responsible Investments (UNPRI) ondertekend.

Verantwoord beleggen wordt ook regelmatig besproken in de beleggingscommissie van het pensioenfonds, waarbij Delta Lloyd Asset Management de activiteiten met betrekking tot verantwoord beleggen met het pensioenfonds bespreekt. De maatregelen die de vermogensbeheerder heeft genomen worden door het pensioenfonds als passend bevonden om verantwoord te beleggen.

3.6 Terugblik economie en financiële markten

Macro-economie

De economie ontwikkelde zich in 2013 wereldwijd positief. Aan de neerwaartse tendens waarvan sinds het derde kwartaal van 2010 sprake was kwam een einde. In de laatste twee kwartalen van 2013 kwam de kwartaalgroei aanzienlijk boven het historische gemiddelde van 3,6% uit. De inflatie bleef daarbij beperkt. In de grootste industrielanden bedroeg de gemiddelde prijsstijging minder dan 1%. De Amerikaanse economie werd negatief beïnvloed door het terugdraaien van loonbelastingverlagingen en een automatische verlaging van de overheidsbestedingen.

In de eurozone kwam de economische activiteit nauwelijks op gang. Beleidsmakers putten moed uit het feit dat een aantal probleemlanden in de loop van het jaar meevallende cijfers publiceerden. De doelstellingen voor tekortreductie werden versoepeld. Bovendien profiteerden landen als Ierland, Spanje en Griekenland van verbeterende handelsbalansen. Ondanks allerlei maatregelen van Europa, de nationale overheden en de Europese Centrale Bank bleef de bancaire kredietverlening teruglopen. Vooral de Franse economie liet een tegenvallende ontwikkeling zien.

De inflatie daalde zowel in de Verenigde Staten als in de eurozone tot rond 1%. Zowel de grondstoffenprijzen als de kerninflatie vielen lager uit. De sterke euro zorgde voor lagere importprijzen. In Ierland, Griekenland, Portugal en Spanje daalde het gemiddelde prijsniveau zelfs.

De opkomende markten hadden het moeilijk in 2013. De Chinese economische dynamiek bleek in de loop van het jaar sterker dan verwacht, wat grotendeels te danken was aan een sterke kredietgroei. De dalende vraag naar grondstoffen trof belangrijke grondstoffenproducenten zoals Brazilië en Indonesië. Investerders trokken kapitaal uit de opkomende economieën terug toen het Amerikaanse Stelsel van Centrale Bankiers, de Fed, suggereerde de inzet van niet-conventionele monetaire beleidsmaatregelen te zullen gaan verminderen. Omdat de grote opkomende economieën tegelijkertijd te kampen hadden met hoge inflatie en begrotingstekorten, waren de beleidsopties beperkt. Binnenlandse ontevredenheid leidde in een aantal opkomende markten tot sociale onrust.

Aandelenmarkten

2013 was een goed jaar voor de meeste aandelenmarkten. De MSCI World steeg met 21,2%, ondanks dat de winstgroei wereldwijd beperkt bleef. De koersgrafiek van de wereldindex vertoonde over het jaar een gestage stijging. Medio mei zette een correctie in als reactie op eerste indicaties dat de Fed van plan was haar obligatie-opkoopprogramma af te bouwen.

De eerste reactie maakte al snel plaats voor een positievere opstelling toen duidelijk werd dat de Fed alleen minder obligaties zou gaan kopen als de groei sterk zou uitvallen. Verder benadrukte de Fed dat de rente lang laag zou houden. De Bank of Japan breidde haar aankoopdoelstelling aan het begin van het jaar zelfs flink uit en de Europese Centrale Bank verlaagde haar officiële tarief in november. Wereldwijd heeft de monetaire politiek in 2013 dus nog bijgedragen aan hogere waarderingen voor aandelen.

De Japanse aandelenmarkt behaalde het hoogste rendement; aandelenkoersen stegen met gemiddeld meer dan de 50%. In euro's bedroeg het rendement op de Japan index 21,7%.

In euro's gemeten presteerde de Amerikaanse aandelenmarkt met een rendement van 31,8% beter dan de Japanse. De aandelenmarkten in de eurozone begonnen het jaar minder sterk door onzekerheid ten aanzien van de bankencrisis op Cyprus. In de tweede jaarhelft werd de achterstand grotendeels ingehaald doordat de economische voorspellingen – juist van landen in de periferie – verbeterden. Ook de uitslag van de verkiezingen in Duitsland verminderde het eurorisico wat goed uitpakte voor aandelenbeleggers.

Vastrentende markten

De Amerikaanse rente werd het afgelopen jaar grotendeels bepaald door het monetaire beleid van de Fed en belangrijke politieke beslissingen. De Fed nam geen stappen in de rente maar drukte een enorm stempel op het sentiment met haar uitspraken en verwachtingen.

Toen de Fed in mei aankondigde haar directe aankopen in de obligatiemarkten op niet al te lange termijn te gaan verminderen werd op grote schaal goedkoop geleend geld teruggetrokken uit angst voor rentestijging. Deze aankondiging had ook invloed op de vergoedingen voor bedrijfsleningen, leningen van opkomende markten en grondstoffenmarkten. De discussie ging alleen met name over wanneer de Fed het startschot zou gaan geven voor het dichtdraaien van de geldkraan. De Fed besloot echter vooralsnog af te zien van deze beslissing omdat de economische omstandigheden nog niet sterk genoeg werden geacht. De rente op de kapitaalmarkt was sinds mei 2013 per saldo opgelopen van 1.6% naar net boven de 3%. Aan deze stijging kwam kortstondig een einde door het uitstellen van de zogenaamde tapering (het geleidelijk afbouwen van het opkoopprogramma van staatsleningen en hypotheekobligaties). De laatste maanden van het jaar liep de rente toch weer op. De Fed verraste de markt opnieuw door in december aan te kondigen om vanaf januari 2014 10 miljard dollar per maand minder aan leningen op te kopen.

In Europa zorgden economische omstandigheden en toenemende regulering bij financiële instellingen voor achterblijvende winstgroei bij bedrijven. Consumenten hielden de hand nog op de knip wat goed merkbaar bleef in de auto-industrie en bij retailbedrijven. Beleggers zetten in 2013 hun zoektocht naar beter renderend papier voort. Emittenten maakten hiervan dankbaar gebruik. Zo werd er door financiële instellingen veel achtergesteld papier uitgegeven. Bij bedrijfsobligaties nam de plaatsing van hybrids, high yield en ander riskanter papier toe. In totaal werd er voor 194 miljard euro aan investment grade bedrijfspapier uitgegeven. Dit is het op een na grootste bedrag in de laatste tien jaar. De uitgave van high yield obligaties bereikte een nieuw record van 69 miljard euro.

3.7 Aanpassing in de beleggingsportefeuille en andere bijzonderheden in het verslagjaar

In januari 2013 is het overwaardedepot afgesplitst van het gesepareerde beleggingsdepot. Het overwaardedepot had een vermogen van € 218 mln. bij splitsing en is in 2013 gegroeid naar een bedrag van € 302 mln. Het overwaardedepot is belegd in het DL Deelnemingen Fonds, het DL Global Equity Index Fund en het DL Institutioneel Blue Return Fund.

In december is het Water & Climate Fonds geliquideerd, de opbrengst (€ 12,5 mln.) is herbelegd in het DL Global Equity Index Fonds.

3.8 Stresstest

Ook in 2013 zijn er op kwartaalbasis stresstesten uitgevoerd om inzicht te geven in de gevoeligheden en gevolgen voor de dekkingsgraad per individueel financieel risico en een combinatie van financiële risico's. De stresstesten zijn onder meer uitgevoerd met de zekerheidsmaatstaf van het 97,5 percentiel. Bij hantering van de parameters voor de stresstest daalt de dekkingsgraad op basis van de dekkingsgraad per 31 december 2013 niet onder de 113%.

Omdat het pensioenfonds de pensioenen heeft herverzekerd, zegt de uitkomst van de test niets over de zekerheid van de pensioenen. Alleen voor de toeslagverlening is de uitkomst van belang.

3.9 Performance van de beleggingsportefeuille

Het totale rendement op de beleggingsportefeuille was in 2013 -0,9% (2012: 17,2%). De verplichtingen op basis van de swap-rentecurve (is benchmark) zijn gedaald met 5,7% (in 2012 gestegen met 7,7%). De swap-rentecurve ligt meer in lijn met de waardering van de beleggingen dan de UFR-curve op basis waarmee de verplichtingen zijn berekend voor het bepalen van de dekkingsgraad.

Matchingportefeuille

Het rendement op de matchingsportefeuille, inclusief swap-overlay, was in 2013 negatief, -4.4% (2012: 18,1%). De verplichtingen daalden met 5,7% (is benchmark).

Met een rendement van 0,1% (2012: 11,7%) op de onderliggende vastrentende waarden is ten opzichte van de benchmark een underperformance van 1% behaald. Deze underperformance volgt uit

de landenallocatie, waarbij met name niet is belegd in Italië en Spanje, terwijl deze landen een relatief groot aandeel in de benchmark vertegenwoordigen. Dit is bewust beleid geweest om het risico van beleggen in die landen te vermijden. Italië en Spanje hebben het uiteindelijk qua performance goed gedaan. Deze landen maken voor een groot deel de benchmark uit.

Categorie	2013		2012	
	performance	benchmark	performance	benchmark
Overheidssobligaties	-0,9%	0,7%	11,4%	12,6%
Overige obligaties	1,9%	1,9%	12,2%	10,9%
Matchingportefeuille onderliggend	0,1%	1,1%	11,7%	12,0%
Matchingportefeuille inclusief Swap overlay	-4,4%	-5,7%	18,1%	7,7%

Rendementsportefeuille

Op de rendementsportefeuille werd een rendement gerealiseerd van 15,4% (2012: 13,0%), het geen iets beter was dan de benchmark. De benchmark kwam namelijk uit op een rendement van 15,0% (2012: 13,2%). De aandelen lieten een goede performance met 18,2% (0,4% boven de benchmark). Het rendement op vastgoed was licht positief, 0,5% (0,4% boven de benchmark).

Categorie	2013		2012	
	performance	benchmark	performance	benchmark
Aandelen	18,2%	17,8%	18,0%	15,8%
Vastgoed	0,5%	0,1%	-5,0%	-0,6%
Rendementsportefeuille	15,4%	15,0%	13,0%	13,2%

3.10 Kosten vermogensbeheer

De beleggingskosten zijn gesaldeerd opgenomen in de beleggingsopbrengsten. Omdat het bestuur hecht aan transparantie met betrekking tot de beleggingskosten worden deze kosten onderstaand weergegeven. Met dit overzicht wordt volledig voldaan aan de aanbevelingen van de Pensioenfederatie met betrekking tot kostentransparantie.

Specificatie beleggingskosten in (€ 1.000)	2013	2012
Beheervergoeding vermogensbeheerder	2.226	1.785
Transactiekosten	310	433
Kosten vastgoed	497	540
Totale beleggingskosten	3.033	2.758
Gemiddeld belegd vermogen	2.262.677	2.125.473
Totale kosten als % gemiddeld belegd vermogen	0,13%	0,13%

Het pensioenfonds betaalt geen prestatieafhankelijke vergoedingen. Omdat het pensioenfonds alleen in collectieve beleggingsfondsen belegt, zijn de beleggingskosten beperkt.

3.11 Vooruitblik

De wereldwijde economische groei zal naar verwachting de komende kwartalen boven het historische gemiddelde blijven. De ingevoerde hervormingen in verschillende landen zullen naar verwachting verdere positieve effecten sorteren. Overtuigende stimulering in Japan en minder bezuinigingen in de eurozone verklaarden een deel van het herstel van de wereldeconomie in 2013. In 2014 belooft een minder scherpe koers door de fiscale overheid in de Verenigde Staten eenzelfde gunstig effect te

sorteren. De groeidynamiek van 2014 zal in het eerste halfjaar beïnvloed worden door de verhoging van de omzetbelasting in Japan op 1 april. Verder lijken de doorgevoerde economische hervormingen hun eerste vruchten af te gaan werpen en krijgen de woningmarkten de bodem in zicht.

Bij het gematigd positieve economische beeld past een verbeterende trend in de winstgroei, ook buiten de Verenigde Staten. De monetaire politiek zal ruim blijven omdat de inflatie in de geïndustrialiseerde landen ver onder het doelniveau ligt en de financiële stabiliteit niet in gevaar is. Overcapaciteit, lagere grondstofprijzen en deflatoire druk uit opkomende markten (inclusief valuta) zullen ook bijdragen aan een laag blijvende inflatie.

De aandelenmarkten zullen van een verbeterd sentiment kunnen profiteren. Ondanks de opgelopen waardering van aandelen zijn de vooruitzichten nog steeds gematigd positief.

De stress tests voor banken en de verkiezingen voor het Europese parlement vormen in het komende halfjaar de belangrijkste factoren die voor hernieuwde onrust in de eurozone kunnen zorgen.

4. Pensioen- en uitvoeringsovereenkomst

4.1 Pensioenovereenkomst

Het pensioenfonds voert één pensioenovereenkomst uit. Voor directieleden gelden enkele afwijkingen. Iedereen die bij Delta Lloyd Services in dienst komt, en die 18 jaar of ouder is, bouwt elk jaar nieuwe pensioenaanspraken op.

Per 1 januari 2014 is de pensioenovereenkomst gewijzigd. Per die datum gaat de richtpensioendatum omhoog naar 67 jaar en gaat het opbouwpercentage voor directeuren omlaag naar 2,15%.

De pensioenovereenkomst is een uitkeringsovereenkomst.

De kenmerken van de pensioenovereenkomst zijn:

- Pensioensysteem Middelloon
- Richtpensioenleeftijd 65 (vanaf 1-1-2014: 67 jaar)
- Pensioengevend salaris (13 x maandsalaris) + vakantietoelage en voor buitendienstmedewerkers de variabele beloning die in het voorgaande jaar is uitbetaald
- Toeslagverlening voorwaardelijk, deelnemers CAO loonindex, overigen cpi, afgeleid
- Franchise bij fulltime dienstverband €15.006, voor directeuren €13.227 (deze bedragen gelden in 2013)
- Opbouwpercentage 2,15%, voor directeuren 2,25% (vanaf 1-1-2014: 2,15%)
- Nabestaandenpensioen 60% van het te bereiken ouderdomspensioen, voor directeuren 70%
- Wezenpensioen 14% van het te bereiken ouderdomspensioen
- Arbeidsongeschiktheidspensioen 75% boven WIA grenssalaris
- ANW-Hiaatpensioen vrijwillige deelname.
het verzekerd bedrag in 2013 was € 14.425
- Eigen bijdrage ouderdomspensioen: 1/3 van de premie met een maximum van 6% van de pensioengrondslag. In 2013 bedroeg de bijdrage 6%
ANW-hiaatpensioen: 80% van de premie

Aanpassing pensioenreglement

Naar aanleiding van het verhogen van de richtpensioenleeftijd is het pensioenreglement aangepast per 1 januari 2014. De belangrijkste aanpassingen zijn:

- Richtpensioenleeftijd wordt 67 jaar.
- Opbouwpercentage voor directeuren wordt 2,15%
- De periode waarin deelnemers met pensioen kunnen gaan wordt 57 - 70 jaar (was 55 - 70 jaar). Dit geldt ook voor premievrije pensioenen van (gewezen) deelnemers.
- De dekking en uitkering van het ANW-hiaatpensioen is verhoogd naar de AOW-leeftijd, uiterlijk tot 67 jaar.
- De arbeidsongeschiktheidsuitkering stopt op de eerste dag van de maand waarin een deelnemer 67 jaar wordt. Ook de vrijstelling van premiebetaling stopt op de eerste dag van de maand waarin een deelnemer 67 jaar wordt.
- Gewezen deelnemers krijgen de mogelijkheid om het pensioen uit te stellen tot de eerste dag van de maand waarin de AOW-leeftijd wordt bereikt.

Daarnaast zijn in het pensioenreglement bepalingen opgenomen waarmee het pensioenfonds het 'Convenant over dekking van arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling in pensioenregelingen' naleeft. Ook is het deeltijdpensioen verruimd.

4.2 Uitvoeringsovereenkomst

De uitvoeringsovereenkomst loopt van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2015. In de

uitvoeringsovereenkomst is ondermeer geregeld de jaarlijkse premiebetaling die voor het pensioenfonds noodzakelijk is voor de aangroei van de pensioenaanspraken en voor de verschillende risicodekkingen. De premie die door Delta Lloyd Services (werkgever) wordt betaald bestaat uit de volgende componenten:

- een jaarlijkse pensioenpremie gebaseerd op de prognosetafel AG 2010-2060, waarbij rekening wordt gehouden met ervaringsfactoren en een 2% Market Value Margin (MVM)-opslag, met een rekenrente van 3% die nodig is voor de aangroei van de nominale pensioenaanspraken en risicodekkingen in het betreffende jaar. De AG-prognosetafel 2010-2060 is vertaald naar de grondslag collectief 2003 met een opslag van 9,5%;
- de verschuldigde garantiepremie;
- de administratiekosten;
- de overige kosten van het pensioenfonds.

In 2013 betaalde de werkgever in totaal € 50,4 miljoen aan premie. Een deel van dat bedrag (€ 11,9 miljoen) wordt door Delta Lloyd Services, conform de Delta Lloyd Groep CAO artikel 6 lid 2, ingehouden bij de deelnemers, die op die manier zelf bijdragen aan hun pensioenopbouw. In de premie is tevens het saldo overdracht van rechten begrepen (€ 2,1 miljoen negatief). Daarnaast betaalt Delta Lloyd Services de pensioenuitvoeringskosten, administratiekosten en garantiekosten. Deze kosten bedragen in totaal € 14,1 miljoen.

In de uitvoeringsovereenkomst is overeengekomen dat de werkgever de gedempte kostendekkende premie betaalt als de 3%-premie lager is dan de gedempte kostendekkende premie. Deze bepaling is in 2011 in de uitvoeringsovereenkomst opgenomen omdat in de Pensioenwet is geregeld dat pensioenfondsen de feitelijke premie moeten toetsen aan de (gedempte) kostendekkende premie. Omdat DNB in 2012 door middel van een Q&A heeft gepubliceerd dat herverzekerde pensioenfondsen alleen de met de herverzekeraar afgesproken premie hoeven te betalen, heeft de werkgever in het verslagjaar verzocht de uitvoeringsovereenkomst met terugwerkende kracht hierop aan te passen.

Besloten is eerst te onderzoeken welke afspraken in het verleden zijn gemaakt, wat daarvoor de grondslag was en of er een gegronde wettelijke dan wel financiële reden is voor wijziging van de afspraken. Het bestuur is daarbij gehouden aan een evenwichtige afweging van de belangen van alle bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden.

ANW-Hiaatpensioen

Het ANW-hiaatpensioen wordt door het pensioenfonds verzekerd. De werkgever betaalt aan het pensioenfonds een doorsneepremie op risicobasis. De doorsnee premie bedraagt per 1 januari 2013 € 311,78 op jaarbasis per werknemer. De eigen bijdrage voor de deelnemers bedraagt 80% van de premie. Deelname aan het ANW-hiaatpensioen is vrijwillig. Een werknemer kan bij aanvang van het dienstverband eenmalig kiezen om mee te doen.

4.3 Toeslagen

De voorwaardelijke toeslagen worden gefinancierd uit de beleggingsrendementen van het pensioenfonds.

In het pensioenreglement is de toeslagverlening uitgewerkt en op pagina 16 is het toeslagbeleid nader toegelicht.

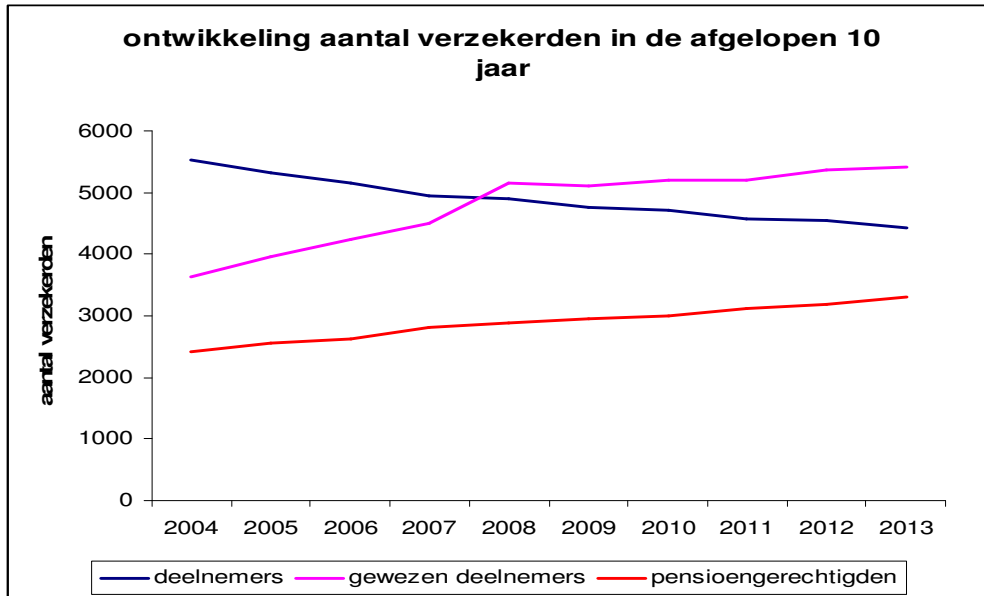
In 2013 is toeslagambitie voor deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden volledig toegekend (zie verder pagina 16).

4.4 Ontwikkeling aantal verzekerden

De verzekerden van het pensioenfondsfonds zijn te onderscheiden in deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Het aantal deelnemers is in 2013, evenals in de afgelopen jaren, licht gedaald van 4.546 eind 2012 naar 4.437 eind 2013. Het aantal gewezen deelnemers steeg tot 5.409 (eind 2012: 5.363) en het aantal pensioengerechtigden steeg in 2013 naar 3.299 (eind 2012: 3.179).

De ontwikkeling van het aantal verzekerden kan grafisch als volgt worden weergegeven:

In aantallen en gesplitst naar man en vrouw is de ontwikkeling als volgt:

			2013	2012	2013	2012
	mannen	vrouwen	totaal	totaal	in %	in %
deelnemers	2.539	1.898	4.437	4.546	34	35
gewezen deelnemers	2.862	2.547	5.409	5.363	41	41
Pensioengerechtigden	1.827	1.472	3.299	3.179	25	24
waarvan:						
ouderdompensioen	1.710	622	2.332	2.151		
arbeidsongeschiktheidspensioen	32	11	43	46		
partnerpensioen	57	817	874	876		
wezenpensioen	28	22	50	43		
Totaal	7.228	5.917	13.145	13.088	100	100

5. Risicobeheersing

5.1 Beleid

Het bestuur heeft zijn beleid op hoofdlijnen verwoord in de ABTN. Daarnaast zijn de risico's vastgelegd in een risicoanalyse die periodiek wordt beoordeeld. Het bestuur besteedt voortdurend aandacht aan de risico's die het pensioenfonds betreffen. Hieronder wordt een nadere toelichting gegeven van de voornaamste risico's die door het bestuur zijn onderkend, alsmede het beleid van het bestuur voor het mitigeren van de risico's:

1. Beleggingsrisico's
2. Rente- en matchingsrisico
3. Verzekeringstechnische risico's
4. Kredietrisico
5. Operationele- en uitbestedingsrisico's
6. Inflatierisico
7. Gedragrisico's
8. Systeemrisico's

Omdat het pensioenfonds een herverzekeringsovereenkomst heeft afgesloten zijn veel van deze risico's overgedragen aan de herverzekeraar. Met name de beleggingsrisico's, het renterisico en de verzekeringstechnische risico's zijn overgedragen aan de herverzekeraar. De pensioenadministratie en de beleggingen zijn volledig uitbesteed aan respectievelijk Delta Lloyd Levensverzekering en Delta Lloyd Asset Management. Het pensioenfonds blijft verantwoordelijk voor de processen die het heeft uitbesteed en monitort deze processen.

De communicatie naar de (oud) deelnemers en gepensioneerden doet het pensioenfonds zelf.

5.2 Risico's

Beleggingsrisico's

Het pensioenfonds heeft een herverzekeringsovereenkomst afgesloten waardoor de beleggingen, die grotendeels voor rekening en risico van de herverzekeraar zijn, zijn overgeheveld naar een gesepareerd depot van de herverzekeraar. Omdat het vermogen boven een dekkingsgraad van 105% door het pensioenfonds aangewend kan worden voor toeslagen heeft ook het pensioenfonds belang bij een goede beheersing van de beleggingsrisico's. In overleg met de herverzekeraar is een beleggingsmandaat opgesteld. De inhoud en uitvoering binnen de bandbreedtes van het beleggingsmandaat worden kritisch beoordeeld en gevolgd door de beleggingscommissie. Per 1 januari 2013 is het gesepareerde depot van de herverzekeraar gesplitst in een garantiedepot (vermogen behorende bij een dekkingsgraad tot 105%) dat juridisch eigendom is van de herverzekeraar en een overwaardedepot (vermogen behorende bij een dekkingsgraad boven de 105%) dat juridisch eigendom is van het pensioenfonds. Omdat de herverzekeraar als waarde minimaal 105% van de pensioenverplichtingen in het garantiedepot wil houden vult het pensioenfonds uit het overwaardedepot het garantiedepot aan tot 105% indien de dekkingsgraad lager is dan 105%. Omgekeerd draagt de herverzekeraar het meerdere van het garantiedepot over naar het pensioenfonds als de dekkingsgraad hoger is dan 105%. Het beleggingsmandaat is met deze splitsing niet gewijzigd. Doel van deze splitsing is uitsluitend de waarde van het overwaardedepot voor de deelnemers te beschermen tegen eventuele insolventie van de verzekeraar.

De beleggingen binnen het gesepareerde depot bestaan hoofdzakelijk uit participaties in beleggingsfondsen. De beleggingen zijn verdeeld in een matchingportefeuille (ten behoeve van beperking renterisico) en een rendementsportefeuille (ten behoeve van realiseren extra rendement ten behoeve van koopkrachtbehoud). Het overwaardedepot bestaat uit beleggingen vanuit de rendementsportefeuille.

Met deze beleggingsfondsen wordt gestreefd naar een vermogensgroei op de langere termijn bij een aanvaardbaar risico. Daarbij wordt gestreefd naar een rendement dat ten minste gelijk is aan de benchmark. De beleggingsfondsen zijn onderhevig aan het marktrisico, oftewel het risico uit hoofde van prijswijzigingen van de beleggingen. De omvang van dit risico neemt toe naarmate de

beweeglijkheid van de koersen groter is. Door middel van zorgvuldige selectie en spreiding van de beleggingen van het beleggingsfonds wordt getracht het marktrisico te mitigeren. De beleggingsfondsen beleggen hoofdzakelijk in euro's, wat het risico- en rendementsprofiel bepaalt. Naast Interest Rate Swaps en Valutatermijncontracten wordt verder geen gebruik gemaakt van andere optie- en termijncontracten op aandelen en valuta's.

Om de behaalde beleggingsrendementen op langere termijn te beoordelen wordt jaarlijks een lange termijn analyse uitgevoerd waarbij de besluiten van het bestuur en de uitvoering van het beleggingsmandaat door de vermogensbeheerder in aanmerking worden genomen. Op basis van deze analyse kan het bestuur bijsturen.

Rente- en matchingsrisico

Het matchingsrisico is het risico dat de looptijd en rentegevoeligheid tussen de beleggingen en de pensioenverplichtingen niet op elkaar zijn afgestemd. Dit risico is beperkt daar minimaal 90% van de verplichtingen is afgedekt door vastrentende waarden en swaps waarvan de duration ongeveer gelijk is aan de verplichtingen. Periodiek wordt er een Asset Liability Management (ALM) studie uitgevoerd om de optimale matching te bepalen en te toetsen. Eind 2012 is er weer een ALM-studie uitgevoerd die begin 2013 is besproken. Daaruit bleek dat het huidige beleid in diverse marktsituaties goed functioneert en daarom vooralsnog niet hoefde te worden aangepast.

Het collateral management op de swaps wordt dagelijks uitgevoerd door Delta Lloyd Asset Management.

Verzekeringstechnische risico's

Met het herverzekeringscontract zijn de verzekeringstechnische risico's overgeheveld naar de herverzekeraar Delta Lloyd Levensverzekering NV.

In de met de herverzekeraar overeengekomen overlevingstafels (in het verslagjaar AG-prognosetafel 2010-2060) houdt het pensioenfonds bij de bepaling van zijn verplichtingen en van de premie en koopsommen rekening met de verwachte sterfteontwikkeling in de toekomst.

Het pensioenfonds is herverzekerd en dus draagt de herverzekeraar het langlevensrisico.

Bij beëindiging van de herverzekeringsovereenkomst heeft het pensioenfonds de keuze om de opgebouwde aanspraken premievrij achter te laten bij de herverzekeraar, de herverzekeringsovereenkomst te continueren met nieuwe voorwaarden of de opgebouwde aanspraken af te kopen en over te dragen aan het pensioenfonds of een nieuwe herverzekeraar. De huidige herverzekeringsovereenkomst loopt tot en met 31 december 2015.

Hoewel het langlevensrisico wordt gedragen door de herverzekeraar worden voor financiële verslaggeving de meest recente sterftetafels gebruikt. Omdat de toeslagverlening voor rekening van het pensioenfonds komt, dient het pensioenfonds bij de toeslagtoekenning rekening te houden met de zwaardere sterftegrondslagen. Vanaf eind 2012 hanteert het pensioenfonds de AG-prognosetafel 2012-2062.

Kredietrisico

Doordat de pensioenen zijn verzekerd bij de herverzekeraar bestaat een kredietrisico voor het pensioenfonds op de vorderingen uit hoofde van de verzekeringen op de herverzekeraar.

Pensioenfondsen die hun risico's bij een verzekeraar hebben verzekerd, mogen het kredietrisico op die verzekeraar buiten beschouwing laten bij de berekening van het Vereiste Eigen vermogen en de waardering van de vordering op de verzekeraar op marktwaarde.

Het pensioenfonds en de herverzekeraar hebben in verband met het kredietrisico afgesproken het gesepareerde beleggingsdepot te splitsen in een garantiedepot dat juridisch in eigendom blijft van de herverzekeraar en een overwaardedepot dat juridisch eigendom is van het pensioenfonds.

Het kredietrisico is daarmee beperkt.

Operationele- en uitbestedingsrisico's

Operationeel risico is het risico dat optreedt bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Het pensioenfonds mitigeert dit risico op de eerste plaats door van de herverzekeraar een ISAE 3402 Type 2-rapport te verlangen en te beoordelen. Het pensioenfonds heeft daarnaast een Service Level Agreement (SLA) met de

herverzekeraar. De administrateur en de manager zien toe op de naleving daarvan.

Met de praktische uitvoering van de regeling loopt het pensioenfonds een uitvoeringsrisico. Dat concentreert zich enerzijds op de activiteiten van de administratie van het pensioenfonds en anderzijds op de taken die bij overige (externe) partijen zijn uitbesteed. De taken, procedures en controles binnen de administratie zijn vastgelegd en op basis hiervan is de continuïteit van de uitvoering voldoende gewaarborgd. Op kwartaalbasis wordt aan het bestuur gerapporteerd over kritische performance indicatoren (KPI's).

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat door inflatie de koopkracht van het opgebouwde pensioen wordt verlaagd. Deelnemers en gepensioneerden lopen met name een risico dat de te verlenen toeslagen de inflatie niet bijhouden. Dit risico is grotendeels afhankelijk van het gevoerde premie- en beleggingsbeleid. De jaarlijkse toeslag is afhankelijk van de middelen die het pensioenfonds hiervoor beschikbaar heeft. Het pensioenfonds heeft het inflatierisico niet afgedekt.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om toeslagen te verlenen op de pensioenen. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd, is afhankelijk van de ontwikkelingen van rente, rendement, (loon)-inflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagentoezegging voorwaardelijk is.

Door het laten uitvoeren van ALM studies is gezocht naar een optimaal en op lange termijn verantwoord beleggingsbeleid dat een zo groot mogelijke kans op een jaarlijkse toeslag mogelijk maakt, tegen een aanvaardbare prijs. De laatste ALM-studie is uitgevoerd eind 2012. Uit deze ALM-studie bleek dat de kans dat er op lange termijn volledige toeslag verleend kan worden ongunstiger is geworden. De situatie op de financiële markten is al langere tijd slecht. Door een zeer laag renteniveau en een steeds toenemende levensverwachting wordt de kans op realisatie van volledige toeslagen kleiner. Het is daarom minder zeker dat de volledige ambitie kan worden gerealiseerd. In 2013 kon wel de volledige toeslagambitie worden gerealiseerd.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft zicht op de mate waarin toeslagen kunnen worden verleend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van de nominale rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is, waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruikgemaakt van een benaderingswijze.

Voor de benaderingswijze is gekozen voor verdiscontering van de uitkeringenstroom op basis van de rentetermijn structuur van De Nederlandsche Bank N.V, gecorrigeerd voor de Europese inflatie. Ultimo 2013 bedraagt de reële dekkingsgraad 85% (31 december 2012: 79%).

Gedagsrisico's

De bestuursleden hebben een gedragscode ondertekend. Deze gedragscode stelt regels voor de bij het pensioenfonds betrokkenen. Dit ter voorkoming van conflicten tussen belangen van het pensioenfonds en de privé-belangen en ter voorkoming van het gebruikmaken van vertrouwelijke informatie voor privé-doeleinden. Het uitgangspunt daarbij is dat alle betrokkenen, ook voor hun eigen bescherming, duidelijk weten wat wel en niet geoorloofd is.

Daarnaast is in het bestuursreglement een procedure opgenomen hoe te handelen ingeval van een tegenstrijdig belang van bestuursleden. Indien er sprake is van een tegenstrijdig belang adviseert de compliance officer.

Overige risico's

Het pensioenfonds onderkent nog een aantal andere risico's waarop gestuurd moet worden. Bijvoorbeeld het risico van de werkgever dat de door het pensioenfonds uitgevoerde pensioenregeling niet strookt met de pensioentoezegging zoals die door de werkgever aan de werknemers wordt gedaan of in strijd is met de fiscale regelgeving. Om dat te voorkomen is de pensioentoezegging, die door de werkgever op hoofdlijnen is omschreven in de CAO, uitgewerkt in het pensioenreglement. Individuele toezeggingen buiten dit reglement neemt het pensioenfonds niet in uitvoering. Voor

groepen kan uitvoering wel plaatsvinden, maar alleen op basis van aanpassing van het pensioenreglement.

Nieuwe fiscale regelgeving wordt door het bestuur gevolgd en daar waar nodig worden acties in gang gezet om het pensioenreglement hierop aan te passen.

Het risico dat de fondsdocumenten niet voldoen aan de wet- en regelgeving is ondervangen doordat de fondsdocumenten periodiek beoordeeld worden door het managementteam waarbij ook een juridisch adviseur betrokken is.

Voor het aansprakelijkheidsrisico van bestuurders en leden van andere organen binnen het pensioenfonds is een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

6. Actuariële analyse

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Premieresultaat		
Premiebijdragen werkgever	36.384	35.422
Premiebijdragen werknemers	11.889	11.276
	-----	-----
Totale premiebijdragen werkgevers en werknemers	48.273	46.698
Bijdrage werkgever in pensioenuitvoerings- en garantiekosten	13.300	13.937
	-----	-----
Totale bijdragen	61.573	60.635
Pensioenopbouw in het jaar	-47.334	-46.698
Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten	844	872
Pensioenuitvoeringskosten	-2.075	-2.121
Garantiekosten	-12.069	-12.688
	-----	-----
Totale uitgaven	-60.634	-60.635
	-----	-----
	939	-
Mutatieresultaat ten laste van gesepareerd depot bij herverzekeraar		
Toeslagen	-17.406	-19.180
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	33.699	-
Deling van beleggingsresultaten bij herverzekeraar	49.516	157.789
	-----	-----
	83.215	157.789
Overig resultaat		
Aandeel in technisch resultaat	7.826	12.660
	-----	-----
Totaal saldo van baten en lasten	74.574	151.269

Premiebijdragen werkgever

De premiebijdrage van de werkgever is in 2013 verhoogd met € 0,9 miljoen zijnde het verschil tussen de 3%-premie en de gedempte kosten dekkende premie (voor toelichting zie paragraaf 4.3).

Deling beleggingsresultaten bij herverzekeraar

De deling van de beleggingsresultaten bij herverzekeraar bestaat uit de totale beleggingsresultaten uit het gesepareerde beleggingsdepot en de mutaties van de verplichtingen uit hoofde van wijziging van de marktrente.

De deling beleggingsresultaten uit hoofde van het garantiecontract kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Resultaat op beleggingen onder aftrek van 3% technisch intrest	-102.999	292.484
Verschil mutatie technische voorziening op rekenrente en op marktrente	147.824	126.004
Toename vermogensbuffer ten laste van vermogenoverschot	4.691	-8.691
Deling beleggingsresultaten bij herverzekeraar	49.516	157.789

In het resultaat op beleggingen wordt rekening gehouden met een 3% technisch intrest die de grondslag vormt voor de premiestelling. Omdat de marktrente, die de grondslag is voor het waarderen van de verplichtingen, het afgelopen jaar is gewijzigd is het verschil mutatie technische voorziening op rekenrente en op marktrente opgenomen.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Personeelskosten	435	405
Accountantskosten	24	29
Certificering actuaris	19	19
Heffingen DNB en AFM	108	92
Administratiekosten (doorbelasting door herverzekeraar)	879	886
Excassokosten (doorbelasting door herverzekeraar)	342	329
Overige bedrijfskosten	268	361
Totale pensioenuitvoeringskosten	2.075	2.121
Pensioenuitvoeringskosten per actieve deelnemer/pensioengerechtigden	0,268	0,275
Pensioenuitvoeringskosten per verzekerde (deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden)	0,158	0,162

De pensioenuitvoeringskosten en de garantiekosten worden volledig vergoed door de werkgever.

Premiebeleid.

Het premiebeleid houdt in dat het pensioenfonds de premie die het verschuldigd is aan de verzekeraar in rekening brengt bij de werkgever.

De premie die het pensioenfonds aan de verzekeraar verschuldigd is, is gebaseerd op AG prognosetafel 2010-2060 (vertaald naar grondslag collectief 2003 met een opslag van 9,5%), rekening houdend met ervaringsfactoren van het Verbond van Verzekeraars en een MVM risico-opslag van 2%, met een rekenrente van 3%.

Er is sprake van gegarandeerde tarieven voor inkoop vanuit het pensioenreglement voortvloeiende nieuwe of verhoogde pensioenaanspraken op basis van een rekenrente van 3%.

Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)

Het pensioenfonds heeft een MVEV ter grootte van 25% van de netto beheerslasten in verband met de bedrijfsuitoefening in het afgelopen jaar. Per 31 december 2013 bedroeg het MVEV € 1,1 miljoen. Het pensioenfonds dekt het MVEV uit het overwaardedepot.

Het vermogen van het pensioenfonds dat uitstijgt boven de volgens de herverzekeringsovereenkomst vastgestelde dekkingsgraad van 105% is ondergebracht in het overwaardedepot en kan door het bestuur aangewend worden voor toeslagen.

Vereist eigen vermogen (VEV)

Zolang het pensioenfonds volledig is herverzekerd is het VEV gelijk aan het MVEV.

Eigen Vermogen

Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2013 € 304,0 miljoen. Hiermee voldoet het pensioenfonds ruim aan de hoogte van het Vereist Eigen Vermogen.

Het verloop van het eigen vermogen kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Stand per 31 december voorgaand jaar	229.403	78.134
Totaal saldo van baten en lasten	74.574	151.269
	-----	-----
Stand per 31 december	303.977	229.403

Amsterdam, 28 mei 2014

w.g. R. Van Mazijk,
voorzitter

w.g. H.A.N. Geboers
secretaris

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Taak en taakinvulling

Het bestuur heeft conform de Pensioenwet 2007 en de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur een verantwoordingsorgaan ingesteld.

Het orgaan bestaat uit 6 leden: twee leden voorgedragen door de werknemers, twee voorgedragen door de pensioengerechtigden en twee voorgedragen door de werkgever. Uit hun midden wordt de voorzitter verkozen, alsmede de vicevoorzitter en de secretaris. De samenstelling van het orgaan is vermeld op pagina 10.

Het verantwoordingsorgaan geeft jaarlijks een oordeel over:

- het handelen van het bestuur aan de hand van kwartaalrapportages, het jaarverslag en andere relevante informatie
- het door het bestuur gevoerde beleid
- beleidskeuzes die betrekking hebben op de toekomst.

Her orgaan beoordeelt of het bestuur in zijn taakstelling rekening houdt met het beleid van het fonds, met de principes van goed pensioenfondsbestuur en of het bestuur de pensioenwet naleeft. Tenslotte wordt beoordeeld of het bestuur op een evenwichtige wijze met de belangen van alle partijen rekening houdt.

Verantwoording en werkwijze

Het verantwoordingsorgaan komt eens per kwartaal bijeen.

Aan de hand van rapportages komen financiële, operationele en bestuurszaken aan de orde. De manager en de administrateur zijn aanwezig voor toelichting. De bijeenkomsten geven het verantwoordingsorgaan de gelegenheid om te reageren naar het bestuur en het management. Naar behoefte heeft de voorzitter of de secretaris rechtstreeks contact met het management van het fonds.

Het verantwoordingsorgaan komt twee keer per jaar bijeen met het bestuur. In het voorjaar voor de formele zaken (jaarverslag, oordeel). In het najaar voor de toekomstige ontwikkelingen zoals de gevolgen van ontwikkelingen bij Delta Lloyd Groep, nieuwe wetgeving, bestuursstructuur en dergelijke.

Jaarlijks bespreekt het verantwoordingsorgaan met de accountant en de certificerend actuaaris de bevindingen over het verstreken verslagjaar.

Opvolging bevindingen en aandachtspunten 2012

In het vorige verslag werd aandacht gevraagd voor de vele veranderingen die op de sector en het fonds afkomen ("tijdens de verbouwing blijft de winkel open"). De uitvoeringsorganisatie heeft het afgelopen jaar laten zien de veranderingen naast het lopende werk aan te kunnen.

De situatie in 2014 en naar verwachting 2015 is nauwelijks anders. Dus de opgedane ervaring zal prima van pas komen.

Bevindingen en oordeel 2013

Bij het vormen van het oordeel zijn de volgende punten gewogen.

Het prudente beleggingsbeleid is voortgezet op basis van de rentevisie van het bestuur (aanhoudend lage rente in het eurogebied). Het bestuur laat zich daarin adviseren door Delta Lloyd Asset Management.

De beleggingen van de verzekeringsverplichtingen blijven gematched door middel van rente ruilovereenkomsten (swaps). Het renterisico is voor ruim 90% afgedekt..

De onderweging in Zuid Europa is gehandhaafd. Dat heeft in 2013 rendement gekost maar dat is de prijs die wordt betaald voor risicobeheersing.

De vrij beschikbare middelen zijn belegd in zakelijke waarden (rendementsportefeuille) en rendeerden conform benchmark (ruim 15%). De portefeuille heeft hier mee aan het doel voldaan: het creëren van extra's voor o.a. toekomstige toeslagen

Mede daardoor ontwikkelde de dekkingsgraad (123%) zich gunstig in vergelijking tot de sector (grootweg 110%). Het bestuur hanteert stresstests om de "hardheid" van de dekkingsgraad te meten. Hieruit blijkt dat de kans dat de dekkingsgraad onder de 100% komt statistisch klein is. Overigens zijn de nominale aanspraken volledig verzekerd via een garantiecontract.

Het bestuur heeft de indexatieambitie volledig kunnen realiseren met als resultaat een toeslag van 1,25% voor de deelnemers en 0,90% voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden.

De communicatie met de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan verloopt via vaste patronen en een overeengekomen rapportagemodel. Er is voldoende ruimte voor persoonlijk contact. De communicatie met de deelnemers is in de loop der tijd merkbaar verbeterd. Inzake interactie met deelnemers en informatie over toekomstige ontwikkelingen is nog winst te behalen.

Het bestuur heeft tijdig en volledig de besluiten genomen met betrekking tot verhoging van de pensioenleeftijd in stappen tot 67 jaar, de Code pensioenfondsen en de Wet versterking bestuur pensioenfondsen (zie ook vooruitblik hieronder). De statuten en het pensioenreglement zijn aangepast na ingewonnen advies van de deelnemersraad.

Het bestuur kent een (1) lid namens de pensioengerechtigden. In geval van absentie zijn de gepensioneerden niet meer vertegenwoordigd. Aanbevolen wordt hierin te voorzien door benoeming van een waarnemend lid namens de Vereniging Gepensioneerden.

Uit de rapportage van de compliance officer komen geen bijzonderheden voort.

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het bestuur in 2013 als goed bestuur heeft gehandeld. Het bestuur heeft daarbij op evenwichtige wijze de belangen van de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever gediend.

Vooruitblik

Per 1 juli 2014 wordt de deelnemersraad opgeheven. De raad wordt in de Wet versterking bestuur pensioenfondsen niet meer genoemd. Het staat het bestuur vrij om de raad (deels) te handhaven. Het bestuur wenst daar met opgaaf van reden –tot teleurstelling van de raad - geen gebruik van te maken.

Het verantwoordingsorgaan gaat per gelijke datum voort met een uitgebreid takenpakket conform de Wet versterking pensioenfondsen. Nieuw zijn een aantal adviestaken op uiteenlopende gebieden. In 2015 wordt een extra taak verwacht: toetsing van de premieopbouw.

Teneinde een goede afspiegeling te waarborgen wordt een extra werknemerslid voorgedragen. Een nieuw reglement is zo goed als klaar.

In goed overleg hebben de huidige deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan tezamen met het management de bemensing van het nieuwe orgaan ingevuld. De zittende VO leden dienen hun termijn(en) uit, het extra werknemerslid komt bij voorkeur uit de huidige deelnemersraad.

Tenslotte

Het verantwoordingsorgaan bedankt het bestuur, de organen en de adviseurs voor de constructieve samenwerking.

Reactie bestuur

Het bestuur neemt met genoegen kennis van het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid en de weerslag daarvan in de jaarrekening.

De aanbeveling van het verantwoordingsorgaan om bij absentie van het pensioengerechtigde bestuurslid een waarnemend lid te benoemen, is ingevuld door in overleg met de vereniging een pensioengerechtigde aan te wijzen, die bij langdurige absentie, na toetsing door DNB, direct als bestuurslid benoemd kan worden.

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor de wijze waarop invulling is gegeven aan de toezichhoudende en adviserende rol.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2013

Na bestemming van het saldo van baten en lasten

		31 december 2013	31 december 2012
		€	€
Bedragen x € 1.000			
<i>Activa</i>			
Beleggingen voor risico pensioenfonds			
Aandelen	4	301.030	–
Vastrentende waarden	4	163	–
Overige beleggingen	4	1.851	–
		<hr/>	<hr/>
		303.044	–
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen			
Garantiecontracten	5	1.806.658	1.843.674
		<hr/>	<hr/>
		1.806.658	1.843.674
Vorderingen en overlopende activa			
Vorderingen uit herverzekering	6	29.491	229.403
Vorderingen op werkgever	7	907	3.953
Vordering op herverzekeraar	8	32	–
		<hr/>	<hr/>
		30.430	233.356
		<hr/>	<hr/>
Totaal activa		2.140.132	2.077.030

		31 december 2013	31 december 2012
		€	€
Bedragen x € 1.000			
<i>Passiva</i>			
Stichtingskapitaal en reserves			
Stichtingskapitaal	9	–	–
Overige reserves	9	303.977	229.403
		303.977	229.403
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen	10	1.806.658	1.843.674
		1.806.658	1.843.674
Overige schulden en overlopende passiva			
Schuld aan herverzekeraar	11	29.497	–
Overige kortlopende schulden	12	–	3.953
		29.497	3.953
Totaal passiva		2.140.132	2.077.030

Staat van baten en lasten over 2013

Bedragen x € 1.000		2013	2012
		€	€
Baten			
Premiebijdragen werkgever	14	36.384	35.422
Premiebijdragen werknemers	14	11.889	11.276
Bijdrage werkgever in pensioenuitvoeringskosten en garantiekosten	14	13.300	13.937
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	15	33.699	–
Baten uit herverzekering:			
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	19	54.817	53.639
Resultatendeling uit hoofde van garantiecontract	16	57.342	170.449
Vrijval excassovoorziening	14	844	872
Mutatie technische voorzieningen (passiva)	23	37.016	–
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen (activa)	17	–	159.467
Saldo overdracht van rechten	18	2.101	95
		247.392	445.157
Lasten			
Pensioenuitkeringen	19	54.817	53.639
Pensioenuitvoeringskosten	20	2.075	2.121
Garantiekosten	21	12.069	12.688
Premie herverzekeraar garantiecontract	14	47.334	46.698
Toeslagen t.l.v. depotvermogen bij herverzekeraar	22	17.406	19.180
Mutatie technische voorzieningen (passiva)	23	–	159.562
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen (activa)	17	39.117	–
		172.818	293.888
Saldo van baten en lasten		74.574	151.269
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>			
Overige reserves		74.574	151.269
Totaal saldo van baten en lasten		74.574	151.269

Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

1. Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

Het doel van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd is het verlenen van pensioenaanspraken, alsmede het uitkeren of doen uitkeren van pensioen aan deelnemers, oud-deelnemers en hun bij overlijden na te laten betrekkingen, een en ander volgens de regels, zoals nader in het pensioenreglement omschreven.

1.2 Toelichting op kasstroomoverzicht

Het pensioenfonds beschikt niet over eigen liquide middelen. De premiebijdragen worden door de werkgever rechtstreeks gestort bij de herverzekeraar ter dekking van de premie herverzekeraar. De externe kosten worden door de werkgever rechtsreeks aan derden betaald. Overige geldstromen (zoals pensioenuitkeringen en waardeoverdrachten) worden door de herverzekeraar rechtstreeks met de deelnemers en derden verrekend. Derhalve is geen kasstroomoverzicht opgenomen.

2. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's. De presentatie van alle bedragen vindt plaats in duizenden euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op marktwaarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.3 Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

2.4 Opname van actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het

economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

2.5 Beleggingen voor risico pensioenfondsen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde. De waardering van ter beurze genoteerde effecten en participaties in beleggingsinstellingen die in effecten beleggen vindt plaats tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in niet-genoteerde beleggingsinstellingen worden gewaardeerd tegen de door de beheerder van deze beleggingsinstelling gerapporteerde intrinsieke waarde (zijnde de marktwaarde van de participaties op basis van de onderliggende intrinsieke waarden) dan wel een taxatie.

In de herverzekeringsovereenkomst is overeengekomen dat het vermogenoverschot boven een dekkingsgraad van 105% als eigen vermogen van het pensioenfonds in aanmerking kan worden genomen. Ter zekerstelling van dat vermogen is per 1 januari 2013 het gesepareerde depot gesplitst in een garantiedepot waarvan het juridisch eigendom bij de herverzekeraar ligt en een overwaardedepot dat juridisch eigendom is van het pensioenfonds. Het vermogenoverschot boven een marktrente dekkingsgraad van 105% is overgeheveld naar het overwaardedepot. Het vermogensbeheer van het garantiedepot en het overwaardedepot is uitbesteed aan Delta Lloyd Asset Management N.V.

Het beleggingsbeleid is gericht op het beheersen van de financiële risico's en het creëren van extra rendement voor het behoud van koopkracht van de opgebouwde en ingegane pensioenen. Voor zowel het garantiedepot als het overwaardedepot geldt hetzelfde beleggingsmandaat. Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid is de beleggingsportefeuille gesplitst in een matching- en een rendementsportefeuille. De matchingportefeuille heeft als doel het renterisico te beperken, de rendementsportefeuille is bedoeld om extra rendement te creëren om het behoud van koopkracht in de toekomst te kunnen realiseren.

De matchingportefeuille is onderdeel van het garantiedepot bij de herverzekeraar, de rendementsportefeuille is verdeeld tussen het garantiedepot en het overwaardedepot.

Het overwaardedepot belegt in het DL Deelnemingen Fonds, het DL Global Equity Index Fund en het DL Institutioneel Blue Return Fund. De beleggingen worden gewaardeerd tegen de per ultimo verslagjaar laatst beschikbare beurswaarde of marktwaarde.

2.6 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Garantiecontracten

Vorderingen uit garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen.

2.7 Stichtingskapitaal en reserves

De overige reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen, volgens de van toepassing zijnde waarderinggrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de gehanteerde overlevingstafels is rekening gehouden met de verwachte sterfteontwikkeling in de toekomst. Door de volledige herverzekering tot 1 januari 2016 houdt het pensioenfonds geen voorziening aan voor toekomstige sterfteontwikkeling.

2.8 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum gefinancierde pensioenverplichtingen. Gefinancierde pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt (rekeninghoudend met het driemaandsgemiddelde en UFR). De gehanteerde ultimate forward rate ultimo 2013 is 4,2% (2012: 4,2%). De gemiddeld gewogen marktrente ultimo 2013 is 2,77% (2012: 2,45%).

Bij de berekening van de VPV is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van *ex ante*-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

De VPV is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Rekenrente

De verdiscontering van de uitkeringenstroom vindt plaats op basis van de 'swap'-rentecurve van De Nederlandsche Bank N.V. ('Rente Termijn Structuur Financieel Toetsingskader'), die per balansdatum wordt gehanteerd.

Sterfte

Voor het ouderdomspensioen:

AG-prognosetafel 2012-2062, rekeninghoudend met ervaringsfactoren en een 2% MVM (risico)opslag.

Voor het nabestaandenpensioen:

Eveneens de AG-prognosetafel 2012-2062, rekeninghoudend met ervaringsfactoren en een 2% MVM (risico)opslag.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen wordt afgeleid van de wezenpensioengrondslag. De voorziening voor de wezenpensioengrondslag wordt vastgesteld als de actuariële contante waarde van de risicostorting waarbij de duur tot de pensioendatum in aanmerking wordt genomen van het deel van de grondslag dat is ingekocht. Een ingegaan wezenpensioen wordt gereserveerd op het leven van de wees, waarbij de resterende duur tot 18 jaar volledig in aanmerking wordt genomen en de resterende duur tussen 18 en 27 voor de helft.

Partnerschap

De aanspraken op nabestaandenpensioen zijn gebaseerd op het onbepaalde partner systeem, waarbij wordt verondersteld dat de vrouw 3 jaar jonger is dan de man. Na pensioeningang wordt uitgegaan van de reële situatie waarbij het leeftijdsverschil wordt bepaald uitgaande van de werkelijke geboortedata en daarna normaal afgerond in jaren.

Voor de waardering worden de meest actuele inzichten voor de partnerfrequenties gebruikt, waarbij in verband met uitruil de partner frequentie op pensioenleeftijd op 1 wordt gesteld.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Een ingegaan arbeidsongeschiktheidspensioen wordt gereserveerd tot de pensioendatum van de arbeidsongeschikte zonder rekening te houden met een eventuele revalidatie. Bij de berekening van de MVVP voor de overige pensioenaanspraken wordt er rekening meegehouden dat na het

beëindigen van het deelnemerschap als gevolg van intreden arbeidsongeschiktheid geen bijdragen meer ontvangen worden.

Wachttijdreserve

De wachttijdreserve is bedoeld voor de dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico met betrekking tot de twee jaren volgend op het jaar waarover het technisch resultaat wordt vastgesteld.

Vanaf 01-01-2011 is de wachttijdreserve gedefinieerd als een percentage (6,435%) over de stortingen die in rekening zijn gebracht in het jaar waarover het technisch resultaat wordt vastgesteld en in het jaar daaraan voorafgaand. Hierbij vindt oprenting vanaf de valutadatum plaats met 3% intrest op jaarbasis (in boekjaar 2010 was het betreffende percentage gelijk aan 8,350%).

Kostenopslag

ter grootte van 1,5% van de VPV in verband toekomstige administratie- en excassokosten.

3. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.1 Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgever en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

De beleggingsopbrengsten bestaan uit de directe beleggingsopbrengsten (dividend en intrest) en de indirecte beleggingsopbrengsten (waardestijgingen en -dalingen van de beleggingen) onder aftrek van de kosten vermogensbeheer.

3.3 Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

3.4 Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3.5 Premie Herverzekeraar garantiecontract

De premie herverzekeraar voor het garantiecontract wordt verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

3.6 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen (passiva)

De mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft de wijzigingen in de waarde van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen.

Toelichting op de balans

4. Beleggingen voor risico pensioenfonds

De beleggingen voor risico pensioenfonds zijn als volgt samengesteld:

Stand

	Aandelen	Liquide Middelen	Overige beleggingen	Totaal
Bedragen x € 1.000	€	€	€	€
Stand per 31 december 2012	–	–	–	–
Stand per 31 december 2013	301.030	163	1.851	303.044

Level-classificatie van de beleggingen

	Aandelen	Liquide Middelen	Overige beleggingen	Totaal
Bedragen x € 1.000	€	€	€	€
niveau 4: andere methode	301.030	163	1.851	303.044
<hr/>				
Stand per 31 december 2013	301.030	163	1.851	303.044

De beleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde.

De actuele waarde van participaties in de aandelen beleggingsfondsen is bepaald op basis van de nettovermogenswaarde zoals gepubliceerd door de fondsbeheerder (niveau 4: andere methode).

Mutatie overzicht

	Aandelen
Bedragen x € 1.000	€
Stand per 31 december 2012	–
Aankoop	275.365
Verkoop	–
Waardeontwikkeling	25.665
Stand per 31 december 2013	301.030

De overige beleggingen bestaan uit de vordering uit teveel betaalde beheerkosten en de te vorderen dividendbelasting.

Aandelen

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Participaties in beleggingsinstellingen	301.030	–
Stand per 31 december	301.030	–

Liquide middelen

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Rekening-courant banken	3	–
In House Banking	160	–
Stand per 31 december	163	–

Overige beleggingen

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Vordering uit teveel betaalde beheerkosten	760	–
Te vorderen dividendbelasting	1.091	–
Stand per 31 december	1.851	–

5. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het pensioenfonds heeft de verplichtingen herverzekerd. De herverzekeraar heeft de beleggingen ter dekking van de verplichtingen uit de herverzekering van het pensioenfonds afgescheiden van de overige middelen en in een gesepareerd depot ondergebracht. Per 1 januari 2013 is het gesepareerde depot bij de herverzekeraar gesplitst in een garantiedepot waarvan het juridisch eigendom bij de herverzekeraar ligt en een overwaardedepot dat juridisch eigendom is van het pensioenfonds. De waarde van het overwaardedepot (beleggingen voor risico pensioenfonds) per 31 december 2013 bedraagt 303.044. Het overwaardedepot heeft per 31 december 2013 een schuld aan het garantiedepot bij de herverzekeraar van 29.497.

Op de beëindigingdatum van het herverzekeringscontract heeft het pensioenfonds de keuze om

- de verzekeringen die vallen onder dit contract premievrij bij de herverzekeraar achter te laten onder behoud van de volledige uitkeringsgarantie, of
- de opgebouwde pensioenaanspraken af te kopen door middel van overdracht van de beleggingen in het gesepareerde depot aan het pensioenfonds.

Het herverzekeringsdeel technische voorziening is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

Bedragen x € 1.000	€	2013		2012	
		Aantallen	€	Aantallen	€
Actieve deelnemers	659.640	4.437	683.957	4.546	
Pensioentrekkenden	762.029	3.299	753.988	3.179	
Gewezen deelnemers ('slapers')	384.989	5.409	405.729	5.363	
Stand per 31 december	1.806.658	13.145	1.843.674	13.088	

De beleggingen bij de herverzekerder in het garantiecontract zijn als volgt samengesteld (exclusief de beleggingen voor risico pensioenfonds):

Stand

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Liquide Middelen	Overige be- leggingen	Totaal
Bedragen x € 1.000	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 31 december 2012	67.595	316.202	1.558.878	306.089	2.006	4.775	2.255.545
Stand per 31 december 2013	62.352	147.568	1.612.206	100.287	2.912	6.429	1.931.754

Level-classificatie van de beleggingen

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Liquide Middelen	Overige be- leggingen	Totaal
Bedragen x € 1.000	€	€	€	€	€	€	€
niveau 1: genoteerde marktprijs		40.567	116.028				156.595
niveau 2: onafhankelijke taxatie	62.352						62.352
niveau 3: netto contante waarde				100.287			100.287
niveau 4: andere methode		107.001	1.496.178		2.912	6.429	1.612.520
Stand per 31 december 2013	62.352	147.568	1.612.206	100.287	2.912	6.429	1.931.754

De beleggingen bij de herverzekerder worden gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Voor de beleggingen opgenomen in niveau één is de reële waarde afgeleid van ter beurze genoteerde marktprijzen waarbij geldt dat sprake is van voldoende liquiditeit op de markt waar het financiële instrument verhandeld wordt. De boekwaarden van de indirecte vastgoedbeleggingen (niveau 2) zijn afgeleid van de nettovermogenswaarde zoals gepubliceerd door de fondsbeheerder en die uiteindelijk zijn afgeleid van onafhankelijke taxaties. De waardering vindt plaats op basis van de laatst beschikbare opgave / gecontroleerde jaarrekening. De boekwaarden van derivaten (niveau 3) zijn in het geheel afgeleid van netto-contante-waardeberekeningen op basis van waarneembare marktdata ten aanzien van rentecurves. De actuele waarde van participaties in beleggingsfondsen (zowel aandelen als vastrentende waarden) is bepaald op basis van de nettovermogenswaarde zoals gepubliceerd door de fondsbeheerder (andere methode).

Mutatie overzicht

	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten
Bedragen x € 1.000	€	€	€	€
Stand per				
31 december 2011	72.766	260.823	1.408.368	180.727
Aankoop	27.468	141.541	629.260	–
Verkoop	-26.567	-121.534	-584.296	–
Waardeontwikkeling	-6.072	35.372	105.546	125.362
Stand per				
31 december 2012	67.595	316.202	1.558.878	306.089
Aankoop	–	51.704	190.218	–
Verkoop	–	-247.777	-130.445	-119.200
Waardeontwikkeling	-5.243	27.439	-6.445	-86.602
Stand per				
31 december 2013	62.352	147.568	1.612.206	100.287

De overige beleggingen bestaan uit de lopende interest swaps.

Vastgoedbeleggingen

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Participaties in beleggingsinstellingen	62.352	67.595
Stand per 31 december	62.352	67.595

Aandelen

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Participaties in beleggingsinstellingen	147.568	316.202
Stand per 31 december	147.568	316.202

Vastrentende waarden

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Obligaties	116.027	–
Participaties in beleggingsinstellingen	1.496.179	1.558.878
Stand per 31 december	1.612.206	1.558.878

Derivaten

Bedragen x € 1.000	2013	2012
	€	€
Interest Rate Swaps	100.287	306.089
Stand per 31 december	100.287	306.089

Liquide middelen

Bedragen x € 1.000	2013	2012
	€	€
Rekening-courant banken	474	-2
In House Banking	599	2.008
Vesteda	1.839	-
Stand per 31 december	2.912	2.006

Overige beleggingen

Bedragen x € 1.000	2013	2012
	€	€
Valutatermijncontracten	-	1.069
Lopende interest swaps	6.429	3.706
Stand per 31 december	6.429	4.775

6. Vorderingen uit herverzekering

Deling van verzekeringstechnische resultaten bij herverzekeraar

Met de herverzekeraar is een resultatendeling met betrekking tot verzekeringstechnische risico's overeengekomen. De herverzekeraar krijgt 3% van de cumulatieve verzekeringstechnische resultaten over de contractperiode 2011 tot en met 2015, met een maximum van 1.036. Een cumulatief verzekeringstechnisch verlies is geheel voor rekening van de herverzekeraar. Op balansdatum bedraagt de vordering uit hoofde van deling van verzekeringstechnische resultaten 29.491 (2012: 21.665).

Deling van beleggingsresultaten bij herverzekeraar

In de herverzekeringsovereenkomst is overeengekomen dat het vermogenoverschot boven een dekkingsgraad van 105% als eigen vermogen van het pensioenfonds in aanmerking kan worden genomen. Ter zekerstelling van dat vermogen is per 1 januari 2013 het gesepareerde depot gesplitst in een garantiedepot waarvan het juridisch eigendom bij de herverzekeraar ligt en een overwaardedepot dat juridisch eigendom is van het pensioenfonds. Het vermogenoverschot boven een dekkingsgraad van 105% is overgeheveld naar het overwaardedepot. Per 31 december 2012 bedroeg de vordering uit hoofde van deling van beleggingsresultaten 207.738.

	Vorderingen uit herverzekering
Bedragen x € 1.000	€
Stand per 31 december 2011	78.134
Aandeel Psf in verzekeringstechnisch resultaat 2012	12.660
Toename vermogenoverschot bij herverzekeraar	138.609
<hr/>	
Stand per 31 december 2012	229.403
Aandeel Psf in verzekeringstechnisch resultaat 2013	7.826
Overboeking naar overwaardedepot	-269.345
Aandeel Psf in beleggingsresultaten	49.516
Toeslagen t.l.v. het depotvermogen	-17.406
Vordering op overwaardedepot	29.497
<hr/>	
Stand per 31 december 2013	29.491

7.   Vorderingen op werkgever

Bedragen x € 1.000	2013	2012
	€	€
Premie en bijdrage kosten nog te betalen aan werkgever	-11.961	-8.541
Te ontvangen premie uit opslag gedempte kostendekkende premie	939	-
Garantievergoeding per ultimo boekjaar	12.069	12.688
Intrestvergoeding per ultimo boekjaar	-140	-194
<hr/>		
Vorderingen op werkgever per 31 december	907	3.953

In de vordering op de werkgever is een bedrag van 939 begrepen zijnde het verschil tussen de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie. In de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen dat de werkgever de gedempte kostendekkende premie betaalt als de 3%-premie lager is dan de gedempte kostendekkende premie. Deze vordering wordt door de werkgever betwist. Omdat DNB in 2012 door middel van een Q&A heeft gepubliceerd dat herverzekerde pensioenfondsen alleen de met de herverzekeraar afgesproken premie hoeven te betalen, heeft de werkgever in het verslagjaar verzocht de uitvoeringsovereenkomst met terugwerkende kracht hierop aan te passen. Het pensioenfonds onderzoekt of het verzoek van de werkgever gerechtvaardigd is. Bij de besluitvorming is het bestuur gehouden aan een evenwichtige afweging van de belangen van alle bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden.

8. Vorderingen op herverzekeraar

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Premie en kosten nog te ontvangen van herverzekeraar	11.961	–
Garantievergoeding herverzekeraar per ultimo boekjaar	-12.069	–
Intrestvergoeding herverzekeraar per ultimo boekjaar	140	–
Vorderingen op herverzekeraar per 31 december	32	–

9. Stichtingskapitaal en reserves

Bedragen x € 1.000	Stichtings- kapitaal €	Overige reserves €	Bestemmings- reserves €	Totaal €
Stand per 31 december 2011	–	78.134	–	78.134
Bestemming saldo van baten en lasten	–	151.269	–	151.269
Stand per 31 december 2012	–	229.403	–	229.403
Bestemming saldo van baten en lasten	–	74.574	–	74.574
Stand per 31 december 2013	–	303.977	–	303.977

Solvabiliteit en dekkingsgraad

De vermogenspositie van het pensioenfonds is toereikend. De dekkingsgraad van het pensioenfonds bedraagt per 31 december 2013 116,8% (2012: 112,4%). Deze dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa minus de kortlopende schulden te delen door de technische voorzieningen. Vanaf 1 januari 2011 heeft het pensioenfonds een minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) ter grootte van 25% van de netto beheerslasten in verband met de bedrijfsuitoefening in het afgelopen jaar. Per 31 december 2013 bedroeg het MVEV 1.075 (2012: 977). Het vereist eigen vermogen (VEV) is gelijk gesteld aan het MVEV.

10. Technische voorzieningen

Beschrijving van de aard van de pensioenregelingen

Het pensioenfonds voert één pensioenovereenkomst uit. Voor directieleden gelden enkele afwijkingen. Iedereen die bij Delta Lloyd Services in dienst komt, en die 18 jaar of ouder is, bouwt elk jaar nieuwe pensioenaanspraken op.

Per 1 januari 2014 is de pensioenovereenkomst gewijzigd. Per die datum gaat de richtpensioendatum omhoog naar 67 jaar en gaat het opbouwpercentage voor directeuren omlaag naar 2,15%.

De pensioenovereenkomst is een uitkeringsovereenkomst.

De kenmerken van de pensioenovereenkomst zijn:

- Pensioensysteem Middelloon
- Pensioenleeftijd 65 (na 1-1-2014: 67 jaar)
- Pensioengevend salaris (13 x maandsalaris) + vakantietoeslag en voor buitendienstmedewerkers de variabele beloning die in het voorgaande jaar is uitbetaald
- Toeslagverlening voorwaardelijk, deelnemers CAO loonindex, overigen cpi, afgeleid bij fulltime dienstverband € 15.006, voor directeuren € 13.227 (deze bedragen gelden in 2013)
- Franchise
- Opbouwpercentage 2,15%, voor directeuren 2,25% (na 1-1-2014: 2,15%)
- Nabestaandenpensioen 60% van het te bereiken ouderdompensioen, voor directeuren 70%
- Wezenpensioen 14% van het te bereiken ouderdompensioen
- Arbeidsongeschiktheidspensioen 75% boven WIA grenssalaris
- ANW-Hiaatpensioen Vrijwillige deelname, het verzekerd bedrag in 2013 was € 14.425
- Eigen bijdrage ouderdompensioen: 1/3 van de premie met een maximum van 6% van de pensioengrondslag. In 2013 bedroeg de bijdrage 6%
ANW-hiaatpensioen: 80% van de premie

Toeslagverlening

In het pensioenreglement is de toeslagverlening uitgewerkt.

Het pensioenfonds kent een voorwaardelijke toeslagverlening.

De toeslagregeling valt onder categorie D1 van de toeslagenmatrix. In het pensioenreglement is de toeslagverlening als volgt uitgewerkt:

- Op de opgebouwde pensioenaanspraken van deelnemers wordt jaarlijks per 1 januari een toeslag verleend van maximaal de loonontwikkeling. Voor de loonontwikkeling hanteert het pensioenfonds het percentage van de ontwikkeling van de CAO-lonen van het voorafgaande jaar. Op de opgebouwde pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en pensioenrechten wordt jaarlijks per 1 januari een toeslag verleend van maximaal de prijsontwikkeling. Voor de prijsontwikkeling hanteert het pensioenfonds de CBS Consumentenprijsindex alle huishoudens, afgeleid (2006=100). Hierbij wordt uitgegaan van de eerst gepubliceerde cijfers per ultimo oktober van het voorgaande jaar.
- Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast.
- Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Het bestuur heeft in de vergadering van 16 december 2013 besloten per 1 januari 2014 100% van de geambieerde toeslag toe te kennen. De toeslag per 1 januari 2014 van de actieve deelnemers bedraagt 1,25%, de CAO-lonen zijn in 2013 verhoogd met 1,25%. De toeslag per 1 januari 2014 van de gewezen deelnemers en gepensioneerden bedraagt 0,90%, de gepubliceerde prijsindex bedroeg 0,90%.

De voorziening pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

		2013		2012
	€	Aantallen	€	Aantallen
Bedragen x € 1.000				
Actieve deelnemers	659.640	4.437	683.957	4.546
Pensioentrekkenden	762.029	3.299	753.988	3.179
Gewezen deelnemers ('slapers')	384.989	5.409	405.729	5.363
Stand per 31 december	1.806.658	13.145	1.843.674	13.088

Herverzekeringscontracten

Het pensioenfonds heeft zijn pensioentoezeggingen volledig herverzekerd bij Delta Lloyd Levensverzekering NV door middel van een garantiecontract. Met het herverzekeringscontract hebben we de verzekeringstechnische risico's (de kans dat deelnemers langer leven dan verwacht), de marktrisico's (het op korte termijn sterk fluctueren van de waarde van de beleggingen), het matchingsrisico (het verschil tussen de looptijd van de pensioenverplichtingen en de looptijd van de beleggingen), het kredietrisico (beleggen in beleggingen van een lagere kwaliteit) en het liquiditeitsrisico (de kans dat er tijdelijk geen geld is om de uitkeringen te kunnen betalen) overgeheveld naar Delta Lloyd Levensverzekering NV.

11. Schuld aan herverzekeraar

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Schuld van overwaardedepot aan GSB-depot bij herverzekeraar ter aanvulling tot 105% marktrente dekkingsgraad	29.497	–
Schuld aan herverzekeraar per 31 december	29.497	–

12. Overige kortlopende schulden – schuld aan herverzekeraar

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Premie en kosten nog te betalen aan herverzekeraar	–	-8.541
Garantievergoeding herverzekeraar per ultimo boekjaar	–	12.688
Intrestvergoeding herverzekeraar per ultimo boekjaar	–	-194
Schuld aan herverzekeraar per 31 december	–	3.953

13. Verbonden partijen

Transacties met bestuurders

De bezoldiging van de bestuurders is nihil. De stichting heeft geen leningen verstrekt aan de (voormalige) bestuurders. Ook heeft de stichting geen vorderingen op de (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

De stichting heeft een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met de werkgever ten aanzien van de uitvoering van het pensioenreglement. Hierin zijn opgenomen, de zorgplicht van de werkgever inzake aanlevering basisgegevens; jaarlijkse premiebetaling, procedures bij premieachterstand, kostendoorbelasting en de werkzaamheden die door het pensioenfonds verricht worden met het niveau van dienstverlening. De werkgever draagt geheel de pensioenuitvoeringskosten.

Toelichting op de staat van baten en lasten

14. Premiebijdragen van werkgever en werknemers

Bedragen x € 1.000	2013	2012
	€	€
Premiebijdragen werkgever uit waardeoverdrachten	932	161
Premiebijdragen werkgever jaarinkoop	36.614	35.356
Premiebijdragen werkgever uit opslag gedempte kostendekkende premie	939	-
Premiebijdragen werknemers jaarinkoop	11.889	11.276
	-----	-----
Totale premiebijdragen werkgevers en werknemers (a)	50.374	46.793
Correctie: saldo overdracht van rechten (b)	-2.101	-95
Bijdrage werkgever in garantiekosten (c)	12.069	12.688
Pensioenuitvoeringskosten	2.075	2.121
Vrijval excassovoorziening	-844	-872
	-----	-----
Bijdrage werkgever in pensioenuitvoeringskosten (d)	1.231	1.249
Totaal bijdragen (a + b + c + d)	61.573	60.635

Het premiebeleid is gebaseerd op een ambitieniveau van het uitvoeren van een middelloonregeling met voorwaardelijke toeslagen. Op basis van een ALM studie wordt door het bestuur een actuariële premie met 3% rekenrente voor de jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken, de risicodekkingen en de toeslagverlening op deze aanspraken voldoende geacht voor financiering van de ambitie.

Met de werkgever is overeengekomen dat voor de jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken en de risicodekkingen een premie wordt betaald die gebaseerd is op AG-prognosetafel 2010-2060, rekening houdend met ervaringsfactoren en een 2% Market Value Margin (MVM)-opslag, met een rekenrente van 3% per jaar. Als de gedempte kostendekkende premie hoger is dan de 3%-premie betaalt de werkgever de gedempte kostendekkende premie middels een opslag. Daarnaast worden de garantiekosten, administratiekosten en pensioenuitvoeringskosten bij de werkgever in rekening gebracht. De rendementen boven de 3% zijn dan beschikbaar voor financiering van de toeslagregeling.

Zowel de premiebijdragen werkgever uit waardeoverdrachten (de koopsommen binnenkomende waardeoverdrachten en de afkopen uitgaande waardeoverdrachten) als het saldo overdracht van rechten (de geldstromen uit waardeoverdrachten) zijn betrokken in de premiebijdragen. Onderdeel hiervan is de premiebijdrage uit de nog te verwerken waardeoverdrachten, welke 1.353 bedraagt.

In totaal gaat het in 2013 om 50.374 (2012: 46.698). Een deel van dat bedrag wordt door Delta Lloyd, conform de Delta Lloyd Groep CAO artikel 6 lid 2, ingehouden bij de deelnemers, die op die manier zelf bijdragen aan hun pensioenopbouw. Een deel wordt verrekend uit het saldo overdracht van rechten. Daarnaast betaalt Delta Lloyd Services BV ons de pensioenuitvoeringskosten, administratiekosten en garantiekosten. Deze kosten bedragen in totaal 13.300 (2012: 13.937).

Ook met de herverzekeraar is een premie overeengekomen op basis van AG-prognosetafel 2010-2060, rekening houdend met ervaringsfactoren en een 2% Market Value Margin (MVM)-opslag, met een rekenrente van 3% per jaar.

De feitelijke premie die het fonds in rekening heeft gebracht bedraagt 61.573 en bestaat uit de volgende onderdelen:

De premie voor de inkoop van pensioenverplichtingen van 49.435, een opslag gedempte

kostendeekkende premie van 939, een opslag voor uitvoeringskosten van 13.300 en het saldo overdracht van rechten van -2.101.

Voor de berekening van de kostendeekkende premie wordt uitgegaan van dezelfde grondslagen als die waarmee de technische voorzieningen worden vastgesteld. De kostendeekkende premie, rekening houdend met het saldo overdracht van rechten, bedraagt 64.944 en bestaat uit de volgende onderdelen:

De premie voor de inkoop van pensioenverplichtingen van 53.745, een opslag voor uitvoeringskosten van 13.300 en het saldo overdracht van rechten van -2.101.

De gedempte kostendeekkende premie wordt bepaald op basis van de gemiddelde 'swap'-rentecurve over de laatste 36 maanden. De gedempte kostendeekkende premie, rekening houdend met het saldo overdracht van rechten, bedraagt 61.573 en bestaat uit de volgende onderdelen:

De premie voor de inkoop van pensioenverplichtingen van 50.374, een opslag voor uitvoeringskosten van 13.300 en het saldo overdracht van rechten van -2.101.

Omdat de gemiddeld gewogen markrente over de laatste 3 maanden lager is dan de gemiddeld gewogen markrente over de laatste 36 maanden is de kostendeekkende premie hoger dan de gedempte kostendeekkende premie / feitelijke premie.

15. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

De beleggingsresultaten in 2013 voor risico pensioenfonds zijn als volgt samengesteld:

Bedragen x € 1.000	directe beleggingsopbrengsten		Indirecte beleggingsopbrengsten		beheerkosten	Totaal
	dividend	intrest	gerealiseerd	Ongerealiseerd		
	€	€	€	€	€	€
Aandelen	7.275	-	-	27.113	-689	33.699
Totaal	7.275	0	-	27.113	-689	33.699

In 2012 waren er geen beleggingen voor risico pensioenfonds

16. Resultatendeling uit hoofde van garantiecontract

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Baten uit herverzekering: aandeel PSF in technisch resultaat	7.826	12.660
Baten uit herverzekering: aandeel PSF in vermogenoverschot	49.516	157.789
Totaal	57.342	170.449

17. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen (activa)

Bedragen x € 1.000	2013 Totaal €	2012 Totaal €
Bij:		
- Pensioenopbouw	48.509	47.224
- Indexering	17.406	19.180
- Rentetoevoeging	50.902	49.405
- Wijziging marktrente	-91.029	95.711
- Resultaat in- en uitgaande waardeoverdrachten	-1.169	66
- Overige mutaties (Technisch Resultaat)	-8.068	-13.051
- Overgang naar AG2012-2062	-	16.034
Af:		
- Onttrekking (pensioenuitkeringen en excassokosten)	-55.668	-55.102
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-39.117	159.467

18. Saldo overdracht van rechten

Bedragen x € 1.000	2013 Totaal €	2012 Totaal €
Bij:		
- Ontvangen overdrachtswaarde binnenkomende waardeoverdrachten	3.186	3.533
Af:		
- Betaalde overdrachtswaarde uitgaande waardeoverdrachten	-1.085	-3.438
Saldo overdracht van rechten	2.101	95

19. Pensioenuitkeringen

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Ouderdompensioen	45.187	43.873
Nabestaandenpensioen	8.844	8.577
Wezenpensioen	129	120
Arbeidsongeschiktheidspensioen	552	659
Afkopen	105	410
Totaal	54.817	53.639

20. Pensioenuitvoeringskosten

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Pensioenuitvoeringskosten	855	906
Administratiekosten	878	886
Excassokosten	342	329
Totaal	2.075	2.121

De accountantskosten zijn onderdeel van de pensioenuitvoeringskosten. Alle accountantskosten kunnen worden toegewezen aan de controle van de jaarrekening en de jaarstaten. In 2013 bedroegen deze kosten 24 (2012: 29).

21. Garantiekosten

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Garantiekosten bij herverzekeraar	12.069	12.688
Totaal	12.069	12.688

22. Financiering ten laste van het depotvermogen bij herverzekeraar

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Toeslagen t.l.v. het depotvermogen bij herverzekeraar	17.406	19.180
Totaal	17.406	19.180

23. Mutatie technische voorzieningen (passiva)

De mutatie technische voorzieningen wordt berekend door de beginstand van de voorziening van de eindstand af te trekken.

Bedragen x € 1.000	2013 €	2012 €
Mutatie technische voorzieningen	-37.016	159.562

De wijziging in de technische voorzieningen kan als volgt worden uitgesplitst:

Bedragen x € 1.000	2013	2012
	Totaal	Totaal
	€	€
Stand per 1 januari	1.843.674	1.684.112
Bij:		
– Pensioenopbouw	48.509	47.224
– Indexering	17.406	19.180
– Koopsommen uit binnenkomende waardeoverdrachten	2.375	4.071
– Rentetoevoeging	50.902	49.405
– Wijziging marktrente	-91.029	95.711
– Overige mutaties (Technisch Resultaat)	-8.068	-13.051
– Overgang naar AG2012-2062	–	16.034
Af:		
– Onttrekking (pensioenuitkeringen en excassokosten)	-55.668	-55.102
– Afkopen uit uitgaande waardeoverdrachten	-1.443	-3.910
Stand per 31 december	1.806.658	1.843.674

24. Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever.

25. Bezoldiging bestuurders

Er is geen bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders.

26. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na pensioendatum.

Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd

Amsterdam, 28 mei 2014

w.g. R. van Mazijk,
voorzitter

w.g. H.A.N. Geboers,
secretaris

Overige gegevens

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten (resultaat) wordt toegevoegd aan de overige reserves.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2013 van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW), met inachtneming van het bepaalde in artikel 146 Pensioenwet. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, met inachtneming van het bepaalde in artikel 146 Pensioenwet.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 28 mei 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. M.C. Spierings RA

Actuariële verklaring zoals opgenomen in DNB staat J606

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd te Amsterdam is aan Ernst & Young Actuarissen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangevane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Ik heb geconstateerd dat de verplichtingen van het pensioenfonds volledig zijn herverzekerd door middel van een garantiecontract en dit betrokken in mijn oordeel.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd is naar mijn mening voldoende.
Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 28 mei 2014
drs. C.D. Snoeks AAG
verbonden aan Ernst & Young Actuarissen B.V.